

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 1 maj 1896, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om åtgärder till befrämjande af hushållningen med enskildes skogar.

Frågan om åtgärder till främjande af den enskilda skogshushållningen har vid innevarande riksdag upptagits af fyra motionärer: inom Första Kammaren af herr *Wallin* i motionen n:o 4 samt af herr *Burén* i motionerna n:is 17 och 18, och inom Andra Kammaren af herr *Hammar-skjöld*, med hvilken fem af kammarens ledamöter instämt, i motionen n:o 85 och af herr *J. Johnsson* i Bollnäs i motionen n:o 159, uti hvars syfte en annan ledamot af samma kammare instämt; och hafva samtliga dessa motioner öfverlemnats till behandling af sammansatta bevillnings- och lagutskottet.

Herr *Wallin* anför: Klagan öfver skogssköfling och deraf befarad skogsbrist vore gammal, och den tilltoge allt mer i styrka och befogenhet, enär tillgången å skog inom landet ständigt minskades, i följd af lättare afsättning genom nya och förbättrade kommunikationsleder, och därför att en lag om besörjande af återväxt saknades.

Man hade visserligen i de nordligaste länen sökt bot härför genom en så kallad dimensionslag, som man äfven, mer eller mindre modifierad, velat införa längre ned åt landet; men oafsedt att denna lag vore ett ingrepp i eganderätten och därför förkastlig, torde kunna sägas, att den endast skyddade skogen, tills den blefve färdig att fällas för sågverkens behof; sedan blefve ju all den afverkade marken, som ej hunnes af frö

från närgränsande skogar, utan återväxt, derest ej särskilda frösåningsåtgärder vidtoges.

Frågan om en lag för värden om enskildes skogar i öfrigt hade förut förevarit i Riksdagen men fallit, som motionären trodde, därför, att man velat allt för mycket kringskära egarens dispositionsrätt öfver skogen. Enligt motionärens åsigt borde ej ringaste inskränkning göras i egarens rätt att afverka och afyttra sin skog; men deremot borde honom åläggas att sörja för återväxt och att inom 8 à högst 10 år efter skedd afverkning styrka, att så skett å den mark, som ej under tiden blifvit odlad till åker eller äng.

Väl finge man höra, att enda sättet för uppnående af en bättre skogsskötsel vore att bibringa allmänheten rätta begreppet om skogens värde o. s. v.; men motionären trodde, att man ej borde invänta denna antagligen långt aflägsna tid.

Bland svårigheterna för införande af en lag om återväxt torde förekomma: dels att bestämma hvad som efter afverkning kunde anses som passande till hagmark, i fall egaren gjorde sådana anspråk, dels om lagen skulle tillämpas å hårdt gallrad skog och dels att få en enkel och verksam kontroll. Af dessa svårigheter torde frågan om ifrågasättande af ökad hagmark vara svårast och den enda, som i någon mån gjorde intrång i egarens rätt; dock borde ej fördenskull hela frågan få falla, synnerligen då all förut befintlig hagmark bibehölles och vanligen all duglig betesmark förut vore utlagd till hagar.

Beträffande återväxt af hårdt gallrade skogar, så torde, att börja med, lagen ej böra afse sådan mark, der ännu ung växtlig skog qvarstode, ehuru ej i tillräcklig mängd.

Slutligen återstode kontrollen att lagens (om återväxt) bestämmelser uppfylldes. Denna kontroll torde icke kunna läggas på revirförvaltningarna, men med god vilja borde dock sättet härför kunna utfinnas. Kommunalnämnderna, som hade en ledamot i hvarje rote eller del af socknarna, eller skiftesgodemännen t. ex., borde till revirförvaltaren, eller till en af Konungens befallningshafvande utsedd person kunna anmäla, när skog här eller der afverkats, hvarigenom denne finge kännedom om hvilka som skulle inom de bestämda åren till honom inlemna bevis, att ifrågavarande återväxt funnes, och der t. ex. så ej skett, borde denne person med biträde af skiftesgodemännen, efter hållen syn och värdering, gå i författning om bristens afhjelpande på skogsegarens bekostnad. Möjligen uppstående tvister torde böra afgöras genom kompromiss.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer motionären:

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om ut-

arbetande och framläggande till Riksdagens pröfning och godkännande af ett förslag till lag om skyldighet för skogsegare att inom vissa år efter afverkningen af skog styrka, det återväxt finnes å den del af den afverkade marken, som ej under tiden odlats till åker eller äng.

Herr *Hammarskjöld* erinrar, att Kongl. Maj:t infortrat från länets samtliga landsting och länsstyrelser deras yttranden öfver ett af kongl. domänstyrelsen den 18 februari sistlidet år afgifvet förslag till lag angående åtgärder till förekommande af förödelse af ungskog samt till andra åtgärder för den enskilda skogsvårdens befrämjande, och anför, att af de på grund häraf afgifna yttrandena tydligt framginge, att landet icke ville hafva en skogslag, hvilken så starkt som den af domänstyrelsen föreslagna ingrepe i eganderätten, under det att flertalet af såväl landsting som länsstyrelser framhållit behovet af en *återväxtlag*, som, utan att inskränka skogsegarens rätt till skogens afverkning, ålade honom att sörja för den afverkade skogens återväxt.

Härefter fortsätter motionären: Då enskilde motionärer inom Riksdagen framlagt förslag om lagstiftning för skogsvård, hade de ofta bemötts med den invändningen, att dylika förslag borde framgå ur ett allmänt känt behof och på grund af landstings derom uttalade önskan. Genom Kongl. Maj:ts välbetänkta åtgärd att infortra landstings och länsstyrelsers mening, hade nu denna önskan funnit ett tillfälle att uttala sig, och den hade gjort det på ett sätt, som visade, att man öfverallt kände behovet, om än åsigterna om medlen i någon mån vexlade. Alla vore dock ense om, att någonting måste göras, om ej skadan skulle blifva obotlig. Det syntes motionären klart och hade äfven i hans till förra Riksdagen afgifna motion framhållits, att, i ett land med så vexlande naturförhållanden som Sverige, det måste blifva mycket svårt, kanske omöjligt, att åstadkomma en för alla landsdelar lika skogslag. Detta förklarade mer än väl, hvarför landet norr om Dalelven med dess stora skogsvidder främst rättade sin uppmärksamhet på åtgärder för ungskogens skydd och önskade en lagstiftning i sådant syfte, emedan skogens förnyelse der icke gerna vore möjlig på annat sätt än genom sjelfsådd, medan deremot landets södra delar nästan allmänt önskade endast en återväxtlag. Då nu denna önskan så allmänt uttalats och behovet vitsordats, borde det väl icke möta oöfvervinnerliga svårigheter att åstadkomma en för sistnämnda landsdelar lämplig

skogslag. Hufvudgrunderna för en sådan lag syntes motionären kunna sammanfattas i följande punkter:

Der skog blifvit afverkad antingen genom fullständig kalhuggning, eller genom utglesning, så att den naturliga återväxten genom sjelfsådd syntes omöjliggjord eller otillfredsställande, borde skogsegaren afrödja marken, befria den från ris, grenar, buskar och dylikt och derefter beså eller plantera densamma med lämpliga trädslag, allt inom en tid af högst 5 år. Der dugliga fröträd i tillräckligt antal blifvit kvarlemnade, borde skogsegaren endast vara skyldig att på nyss nämndt sätt bereda marken.

Mot bestämmelser sådana som dessa torde, fortsätter motionären, ej med fog kunna sägas, att de skulle göra ingrepp i eganderätten; de utgjorde endast ett uttryck för samhällets rätt att skydda sig mot de skadliga följderna af den enskildes misshushållning. Men på samma gång pålade de honom dock ett tvång, en utgift, visserligen till hans egen fördel, men dock en utgift, som han kunde undandraga sig, om ingen lag funnes. Det skulle därför i väsentlig mån bidraga till att underlätta lagens genomförande, om medel funnes att ersätta skogsegaren den kostnad, som han på grund af lagens bud ådragit sig. I detta syfte hade ock domänstyrelsen föreslagit en afgift af 10 öre per kubikmeter af allt exporteradt virke. Det lede intet tvifvel, att den summa, som på sådant sätt hopbragtes, skulle räcka ganska långt till kostnadernas bestridande, men de invändningar, som af landsting och länsstyrelser gjorts mot detta förslag, vore så talrika och så tungt vägande, att en sådan afgift, åtminstone på det sätt upptagen och använd som domänstyrelsen föreslagit, icke torde böra sättas i fråga.

Om man således måste afstå från tanken att på detta sätt erhålla medel och på samma gång från möjligheten att till någon betydligare del ersätta jordegaren hans å skogskultur nedlagda kostnad, syntes motionären dock nödvändigt, att åtminstone den mindre jordegaren kostnadsfritt erhöle dugligt skogsfrö och biträde af kunnig plantör, ty derförutan torde lagen blifva omöjlig att bringa till efterlefnad.

Ännu en fråga återstode att vidröra nemligen den, huruvida lagen skulle gälla för hela södra Sverige, eller om det icke kunde ställas fritt för hvarje landsting att sjelf bestämma, om den skulle gälla inom dess område eller icke. I betraktande af att i de förut omnämnda svaren från landstingen uttalats vexlande meningar, och då i fråga om skogslagstiftning redan länge funnits särskilda länslagar, kunde det icke ligga någonting oegentligt i en sådan valfrihet.

Till sist hemställer herr Hammarskjöld, att Riksdagen, med hufvud-

sakligt godkännande af de utaf honom sålunda uttalade grunder för lagstiftning rörande vården af enskildes skogar, ville hos Kongl. Maj:t begära framläggande af ett lagförslag i sådant syfte.

Uti motionen n:o 17 i Första Kammaren anför herr af *Burén*, sedan han åberopat sina vid sistlidet års riksdag i ämnet väckta motioner:

»Hos Sveriges folk har den meningen allt mer vunnit insteg, att landets skogar gå en säker undergång till mötes, alldenstund inom Svea- och Götaland på många trakter till och med nödig vedbrand saknas. Stora trakter hafva blifvit under tidernas lopp förvandlade från värderika skogar till ljunghedar, och i de norrländska länen finnes visserligen vedbrand, men sågtimret börjar allt mer och mer tryta, så att redan nu sågverk finnas, som måste sluta med sin verksamhet i brist på timmer, och under den strid, som pågår dels i tidningarna och dels i utgifna broschyrer angående rätta sättet vid afverkning af norrlandsskogarna, så äro dock dessa stridande uti det afseendet af samma mening, att under närmaste framtiden måste vår sågverksrörelse högst betydligt inskränkas i brist på timmer, och man är öfverens om, att efter 10 à 15 år måste halfva antalet sågverk sluta upp med sin verksamhet. Detta är af stor betydelse för landets ekonomiska ställning, men det betydelsefullaste är dock, att så mycken genom oförståndig afverkning blottad mark nu redan varit skoglös i flera decennier, och fara är å färde, att åtskilliga sådana trakter icke vidare komma att blifva skogbärande, hvilket erfarenheten redan visar för Norrland deraf, att fjellgränsen efter skogsafverkningar der flyttar ned åt bygden.

Dessa vådor äro så mycket större som sågverken genom köp förvärfva sig stora skogstrakter för att afverka dem, och då många af dessa sågverksbolag hafva som delegare utlänningar, så komma derigenom stora vidder af landet i utlänningars ego, hvilket icke kan vara för landets öfriga bebyggare lyckligt, utan är i ekonomiskt hänseende ödesdigert, ty den stora vinst, som skogsafverkning lemnar, kommer till betydlig del i utlänningens fickor och kommer sålunda andra folk och deras rörelse till godo.

Icke allenast vårt lands, utan äfven andra länders erfarenhet visar, att man af skogar, som befinna sig i enskildes ego, icke kan vänta någon uthållande afkastning eller skogarnes bevarande för framtiden af det enkla skäl, att den privatiserande egennyttan alltid finner det för-

enligt med sin ekonomiska fördel att realisera skogskapitalet i penningar i stället för att endast taga räntan af detta kapital. Både här i landet och än mer inom en del andra länder har man sökt genom lagstiftningsåtgärder hindra en obehörig skogsafverkning och dels genom penningunderstöd sökt uppmuntra den enskilde att skogsodla å sina marker, dels att förbjuda honom att afverka sin skog under en viss dimension, dels att vid vite ålägga jordegaren att sörja för återväxt, men erfarenheten har dock visat, att, oaktadt allt detta, gå dock de enskildes skogar en säker undergång till mötes.

En följd af detta har blifvit, att i folkmedvetandet den meningen för hvarje år gjort sig allt mera gällande, att enda sättet att bevara skogarna inom landet och öka deras afkastning är, att de antingen förvaltas af staten eller ock deras skötsel kontrolleras af statens tjenstemän. Denna allmänna åsigt har ock hos Riksdagen framkallat det lyckliga beslut om inköp af skogar, för att deraf bilda kronoparker, hvilket ock haft till påföljd, att enligt kongl. domänstyrelsens sista berättelse för år 1894 dessa genom markinköp bildade nya kronoparker omfatta den betydliga arealen af 97,275 hektar eller omkring 8 kvadratmil.

Af detta framgår, att statsmagterna redan länge haft den åsigten, att staten bör öka sin skogsmark; men då detta inköp af skogsmarker endast kan fortgå så länge som medel dertill erhållas genom försäljning af de mindre kronodomänerna, så måste den tid snart stunda, då dessa inköp måste betydligt inskränkas för att sedan alldeles upphöra. Dessa tillgångar tillåta dock icke, att markinköpen fortgå i den utsträckning som vore önskligt, ty ju längre det dröjer, ju större blifva svårigheterna att bota de skador, som skogsförödelsen framkallar, och marker, som länge ligga utan omvårdnad för framkallande af skogsåterväxt, blifva snart så förvildade, i synnerhet i de norra trakterna af landet, att all skogsåterväxt omöjliggöres. För att sålunda förskaffa medel att göra inköp af skogsmarker för att deraf bilda länsallmänningar, så föreslås en exportafgift å trävaror. De derigenom inflytande medlen skulle utslutande användas till skogsmarkers inköp och till förvaltning af derigenom erhållna skogstrakter.

Man har emot detta förslag anmärkt, att om genom markinköp bildades länsallmänningar, skulle den härigenom uppkommande stora förmånen för kommunerna blifva mycket ojemnt fördelad, då *en* kommun genom en skogstrakts inköp erhöle en förmån, som en annan kommun komme att sakna, då många kommuner finnas inom länen, der skogsmarks inköp är omöjligt, enär all mark består af åker och äng. Denna orättvisa är dock mera skenbar än verklig, ty sådant förhållande före-

kommer äfven nu, då den ena kommunens hemmansegare äro intressenter uti värdefulla allmänningar, som saknas inom en annan kommun; då det ena häradet har så betydande dylika kommunalskogar, att inkomsten af dem icke allenast betäcker alla dess utgifter till staten, skolväsendet, kommunen m. m., utan äfven lemnar betydliga öfverskott, saknar deremot det bredvid liggande häradet all sådan inkomst. På samma sätt kan det icke undvikas, att en del af landets invånare få stora fördelar derigenom, att staten bygger jernvägar, lemnar medel till mossuttappningar, landsvägsanläggningar m. m., då deremot andra delar af landet äro helt och hållet i saknad af dessa fördelar.

Vidare har framhållits det olämpliga uti, att vår sågverksrörelse ålägges skatt, och att denna industri derigenom skulle hämmas i sin verksamhet. Om genom en exportafgift å trävaror skogsförödelser skulle i någon mån hejdas, vore detta nog en lycka för landet, liksom det ock vore en fördel för sågverksindustrien sjelf, ty genom en forcerad afverkning utsläppas stora kvantiteter trävaror uti den utländska marknaden, hvarigenom varan faller i värde. Derför har man ock försökt göra öfvereskommelser att minska afverkningen för att derigenom hålla varan uppe i pris, men dylika öfvereskommelser äro mången gång ej säkra att bygga på, hvaremot en exportafgift inverkar på alla.

En sådan afgift har äfven många andra skäl för sig. Sålunda har väl ingen industri i vårt land lemnat så betydande behållning som sågverksindustrien, och knappast någon affär för en del af landets arbetande befolkning varit så ödesdiger genom sin demoraliserande och utarmande inverkan, då i stället för en burgen, sjelfegande allmoge, med ett efter omständigheterna ordnad åkerbruk, efter sågverksbolagens hemmansinköp för åtkommande af skogstillgångarna skapats utfattiga och i bolagens tjänst stående arrendatorer. Det synes derför billigt och rättvist, att bolagen lemna till landets befolkning någon ersättning för all den stora inkomst, de under många år på andras bekostnad åtnjutit; och det finnes väl knappast något lämpligare, än att denna industri, som årligen ödelägger stora skogstrakter, tvingas att för framtiden i någon mån reparera de stora skador, den framkallat.

Ett annat skäl, som talar för detta, är ock den omständigheten, att denna exportafgift drabbar äfven de många utlänningar, som äro delägare uti dessa sågverksbolag och under många år dragit stora summor till utlandet.

Då sålunda den af mig föreslagna exportafgiften är afsedd att uteslutande användas för skogsskötselns främjande och skogarnas framtida bevarande;

då jag icke tror, att man på lagstiftningens väg utan penningar kan åstadkomma detta, ej heller att erforderliga medel genom statsanslag kunna erhållas för att bilda länsallmänningar och derigenom bevara skogarna åt kommande generationer;

då det är en lämplig tidpunkt för inköp af afverkade skogsmarker, enär egendomar med sköflad skog nu finnas till salu öfver allt i vårt land och särskildt i Norrland, der t. ex. inom Sundsvalls och Hernösands distrikt de primitiva skogsköpen bedrefvos hufvudsakligast mellan åren 1845—1865, hvarvid, då de flesta kontrakten voro upprättade på 50 år, desamma komma att utlöpa från och med förlidet år till 1915, och många byalag och hemmansegare troligen ej önska bättre än att, då de återfå dispositionsrätten till sin egande skog, åter få sälja densamma efter ett värde, som med ledning af för statens räkning redan gjorda inköp kan beräknas från 10 kronor till 30—40 kronor per hektar skogsmark;

då stora skogstrakter härigenom skulle komma under statens vård och kontroll och på samma sätt som våra nuvarande allmänningar blifva en besparad tillgång samt derigenom komma att lemna en uthållande skogsafkastning till trävaruindustriens fromma;

då begreppet af ett sågtimmer nu mot förr betydligt ändrats, enär man rent af möter svårigheter att sälja plankor 3" × 9' och deröfver, hvaremot 4, 5, 6, 7 tums bredt virke är mest begärligt, hvilket är en stor fördel för skogsdriften i vårt nordliga klimat, der återväxten är särdeles långsam, i synnerhet sedan träden uppnått en diameter af 9 tum per 20 fots höjd från marken;

då sågverksbolagen skördat millioner kronor från på viss afverkningstid köpta skogar, hvarå de helt naturligt icke sörjt för någon återväxt, ännu mindre de sågverksbolag med skogar, som helt eller delvis egas af utlänningar, och det är en allmänt känd sak, att denna affär har en synnerligen gynsam ställning, synas rättvisa och billighet fordra, att de tvingas att i någon mån upphjelpa de skador, som de framkallat, hvilket är en lifsfråga för trävarurörelsen och således i deras eget intresse;

då jag icke på något sätt velat hindra den enskilde skogsegaren att efter godfinnande använda sin skog eller tänkt mig möjligheten af att här i landet — lika litet som det lyckats i andra länder — genom lagstiftningsåtgärder hindra de enskilda skogarnas ödeläggelse, men deremot afsett att genom köp af skogsmarker och genom att å dem införa ordnad skogshushållning rädda för framtiden och för sågverksindustrien stora skogar, innan den privatiserande egennyttan hunnit genom skogssköfving förvandla äfven de norrländska skogarna till sådana ljung-

hedar och ödemarker, på hvilka södra delar af landet hafva så stor tillgång, hvilken skogssköfning är för Norrland än mera betänklig, då de klimatiska förhållandena der göra en skogsodling ganska vansklig, om ock staten skulle finna sig nödsakad att i en framtid inköpa sådana marker för att göra dem skogbärande;

då, utom afverkning af skog för trävaror, oarbetade, sågade eller tillhuggna, ingen art af skogsafverkning har så menligt inflytande på en ordnad skogshushållning som trämassefabrikationen, enär för densamma utsökas endast de qvistrenaste och vackraste, till ändamålet tjenliga stammarna, under det de sämre, odugliga träden kvarlemnas, som hindra ordentlig återväxt att uppkomma, och dessa kvarlemnade stammar, dugliga endast till ved, glesställa marken, som derigenom utmagras, så att den för framtiden ej kan frambringa ny skörd, hvaremot efter kolningar, i synnerhet efter svedning, vacker och sluten ungskog uppkommer, hvarför, der kolning eger rum, ordnad skogsskötsel är möjlig just derigenom, att allt vid afverkningen kan medtagas, hvilket icke sker vid huggning af trämasseved — också träffar man i allmänhet de vackraste ungskogarna inom våra bergslager, som måst ställa sin afverkning på kolning;

då slutligen naturens herre och mästare gifvit Sverige dessa skogar, för att Sveriges folk skall kunna i den höga nordens hårda klimat bygga och bo, lefva och verka samt skörda sina tegar, icke för att gagna *en* generation, utan alla generationer i alla tider,

får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville för sin del antaga följande skogslag beträffande *länsallmänningar*:

§ 1.

a) Inom hvarje län tillsättes en länsallmänningsstyrelse, bestående af landshöfdingen som ordförande och två af landstinget för en tid af 2 år utsedda ledamöter.

b) Länsallmänningsstyrelsen har till uppgift att inom skilda delar af länet inköpa skogsmarker i större komplexer för att deraf bilda länsallmänningar, hvilka ställas under domänstyrelsens vård och kontroll på samma sätt som våra nuvarande häradsallmänningar, samt att befordra skogskultur och skogens återväxt inom länet.

§ 2.

Länets skogskassa, hvilken eger att bestrida de i föregående § omförmälda utgifter, består af dels de bidrag, som landstinget kan för densamma anslå, dels ock den utförselsafgift, som kan komma att bestämmas för såväl oarbetade, sågade eller tillhuggna trävaror som ock för virkesåtgången till den trämassa, som från länet exporteras.

§ 3.

Inflytande medel af denna exportafgift uppbäras på exportorterna af vederbörande tullmyndigheter och inlevereras till finansdepartementet, der medlen tills vidare förvaltas såsom vederbörande läns tillhörighet för att sedan öfverlemnas till skogskassan för de olika länen efter den virkesmassa för hvarje län, som för den utförda produkten blifvit afverkad.

§ 4.

Sedan länsallmanningarna börja att lemna inkomster, skola utsyningarna säljas på offentlig auktion och nettobehållningarna deraf utdelas efter de olika taxeringsvärdena för jordbruksfastigheter inom hvarje län eller på de olika hemmanen på samma sätt, som nu eger rum med utsyningarna från våra nuvarande häradsallmanningar.

§ 5.

Närmare föreskrifter om de uppgifter, som för beräkning af den inom skilda län för export afverkade virkesmängden kunna vara erforderliga, utfärdas af Konungen.

§ 6.

a) Öfver skogskassans medel och förvaltning aflemnar länsallmänningsstyrelsen före mars månads utgång redovisning för det sistförflutna året.

b) Sedan redogörelsen granskats af tvenne revisorer, som jemte ett lika antal suppleanter årligen väljas af landstinget, meddele landstingsstyrelsen, der anledning till anmärkning ej förekommer, ansvarsfrihet.

Uti motionen n:o 18 hänvisar *herr af Burén* till de skäl han framhållit uti motionen n:o 17 och lägger dertill, att en utförselafgift af 30 öre per kubikmeter ej utgör mer än knappast 2 procent af en varas värde, hvars pris fluktuerar med 10 à 20 procent, samt hemställer, under förutsättning att hans motion n:o 17 varder af Riksdagen bifallen:

att Riksdagen ville besluta, *för att genast träda i kraft*, en utförselafgift *jemväl till Norge* af 30 öre per kubikmeter dels för trävaror, oarbetade, sågade eller tillhuggna, dels för virkesåtgången till exporterad trämassa, beräknad efter 8 kubikmeter ved fast mått per ton för torr *kemisk* massa och till 4,5 kubikmeter ved fast mått per ton för torr *mekanisk* massa.

Till stöd för sin hemställan uti motionen n:o 159 i Andra Kam-maren anför *herr J. Johnsson Bollnäs*:

»För dem, som icke utan bekymmer för framtiden kunna åse, huru ringa uppmärksamhet hittills egnats den på vårt lands ekonomiska utveckling så djupt ingripande frågan, som vården af våra skogar innebär, lärer denna fråga icke kunna lemnas ur sigte, och jag anser mig därför böra förnya min vid förlidets års riksdag väckta motion om åtgärder för införande af en förbättrad skogsvård.

Se vi på frågans historiska utveckling inom riksdagen, så finna vi, att det öde, som drabbat åtskilliga förslag, afseende att förekomma missbruk eller öfverdrifven afverkning af skog, icke berott på bristande intresse för frågan, utan fast mera derpå, att olika meningar gjort sig gällande om de grunder, hvarpå ett ordnad skogsbruk bör byggas, och om en så kallad dimensionslag skulle vara verksamast och ur nationalekonomisk synpunkt att föredraga, eller trakthuggningsprincipen med obligatorisk skyldighet att sörja för återväxt borde göra sig gällande. Mot den förra har ur forstlig synpunkt anmärkts, att dimensionsafverkningen, oafsedt den inskränkning i den enskildes rätt att fritt förfoga öfver sin egendom, som deraf blefve en följd, skulle störande inverka på de kvarstående trädens trefnad och vara för skogsföryngringen hinderlig, enär i de slutna bestånd, som den bättre skogsjorden frambragte, föryngringen ej kunde försiggå, hvarförutom, om blådnings-systemet måste tillämpas, torka uppstår i granbestånden. Emot det sist nämnda åter har orinrats, att trakthuggning med deraf följande

skogssådd eller plantering alstrade, i kvalitativt hänseende, ett dåligt skogsbestånd, och att kostnaderna stälde sig så ogynnsamma med hänsyn till det resultat, som deraf kan påräknas, att skogssådd eller återplantering endast kunde ifrågakomma å begränsade områden.

Af en noggrann undersökning af de skäl, som sålunda anförts till förmån för å ena sidan blädningssystemet och å andra så kallad trakthuggning efter indelad hushållningsplan, framgår, att frågan, huruvida den ena eller andra metoden bör tillmätas företrädet, helt och hållet är beroende på lokala förhållanden och beskaffenhet af den befintliga skogstillgången.

Egare af skogsmark med god växtlig ståndskog af olika årsklasser och täta bestånd torde vinna det i ekonomiskt afseende förmånligaste resultat genom tillämpning af blädningssystemet, då deremot skogsmark med hufvudsakligen äldre skogsbestånd och smärre förkrympta träd ej kan lemna afsevärd afkastning förr, än ordnad trakthuggning införts och skogssådd eller plantering egt rum.

Häraf framgår, att obligatoriska föreskrifter om vården af de enskilda skogarna icke kunna, vare sig dessa föreskrifter gå i ena eller andra riktningen, genom lag fastställas, utan att den enskildes rätt att på bästa sätt tillgodogöra sig skogens afkastning varder kränkt. Det torde nemligen icke kunna förnekas, att en väl ordnad skogsvård icke allenast låter väl förena sig med, utan till och med betingar successiv afverkning äfven af ungskog, och att genom en sådan afverkning, förutsatt att det afverkade får fritt disponeras, lemnas ett icke oväsentligt bidrag till skogens afkastning. Det kan följaktligen icke vara med sunnda lagstiftningsgrundsatser förenligt att, till förekommande af öfverklagade enskilda missbruk, genom allmänna påbud inskränka den lofvärda omtanken att på bästa sätt tillgodogöra sig värdet af smärre dimensioner.

Men om den grundsats är riktig, att den enskilda skogsegaren bör ega frihet att, efter hvarje ords förhållande och i öfrigt på det sätt, som förmenas lemna största möjliga afkastning, vårda sin skog, så följer ej deraf, att missbruk i större utsträckning bör få ohejdadt fortgå till skada för en ords framtida utveckling.

Det har vid öfverläggningar i frågan framhållits, att för åtskilliga delar af landet någon lag angående skogsvård icke vore behöflig och att en sådan lag ej kan så affattas, att den kan lämpa sig för de olika förhållanden, som äro rådande i skilda delar af landet. Häremot tillåter jag mig erinra, att då lagen är tillämplig endast vid förekommande missbruk och sköfling af äfven växande ungskog till försäljning och i

öfrigt afsedd af väcka intresse för återväxt, torde den gagna genom sin tillvaro, äfven der behofvot deraf ej hittills i högre grad gjort sig gällande.

I afseende på frågan om de tvenne syftemål, lagen skulle, efter den enes eller den andres mening, hafva att fylla, har erfarenheten på Gotland ådagalagt, att den ursprungliga lagen, som ej kunde hindra sköfvingen förr än det i regel var för sent utan i hufvudsak hade till syfte, att den som afverkade jemväl skulle hafva till åliggande att sörja för återväxt, icke verkade på ett tillfredsställande sätt. Af denna anledning har också emot ett dylikt förslag, afsedt för andra delar af landet, med skäl anmärkts, att det icke hindrade en skogssköfving, utan först grepe in, sedan det vore för sent. Der missbruk af större omfattning föreligger, bör förbud att afverka träd under en viss dimension kunna påbjudas. Denna dimension torde, jemväl med afseende å trädets fröbarhet, kunna bestämmas till sjutton centimeter på fyra meters afstånd från marken. Om den gröfre skogens afverkning lemnas helt och hållet fri, borde lagen ej blifva mottagen med ovilja eller vålla olägenheter för dem, som vårda sin skog.

Att kommunalskogar icke bildats i större utsträckning än som egt rum borde, så vidt tillgångar dertill kunna beredas, söka godtgöras genom inköp i skilda delar af länen af skogsmarker, som för framtiden kunde blifva till stort gagn för länens invånare. Dessa skogsmarker borde ställas under offentlig kontroll och således utgöra en båtnad och trygghet för det framtida skogsbeståndet.

Skall afsevärda resultat vinnas, erfordras emellertid tillgång å medel, och sådana torde lämpligen erhållas genom en afgift å trävaror och pappersmassa som utföres. Att en sådan afgift i sista hand drabbar skogsegaren, som får vidkännas en motsvarande minskning i priset å virke, kan ej förefalla oegentligt, då denna afgift uteslutande användes till skogsegarnes eget bästa, och i likhet med domänstyrelsen anser jag någon tvekan om en sådan afgifts befogenhet på grund af det anförda ej böra hysas, så mycket mindre som ett inskördande af de nuvarande skogstillgångarne utan någon som helst uppoffring för det framtida skogstillståndet måste, hvad ock redan mångenstädes inträffat, medföra minskad produktionsförmåga i fråga om råämnet för landets förnämsta exportvara, till skada för såväl den enskilde skogsegaren som för hela landet.

Med anledning häraf och med åberopande af de skäl, som i motion n:o 128 vid förlidet års riksdag anförts, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen för sin del måtte antaga följande lag angående åtgärder till åstadkommande af en förbättrad skogsvård.

§ 1.

Varder till skogsvård egnad mark för annat ändamål än för odling till åker eller äng eller annat likartadt ändamål af jordens egare eller innehafvare eller med hans lof och minne af annan sköflad eller förödd, utan all hänsyn till ståndsskogens framtida bestånd, och sker det icke till följd af föreläggande vid laga skifte eller annat tvång, då eger Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet, att der så nödigt pröfvas och betryggande åtgärder för skogens återväxt ej varda vidtagna, vid vite förbjuda, att träd, som fyra meter från marken ej hålla i genomskärning sexton centimeter, barken inberäknad, må å ifrågasvarande hemmans eller egendoms till skogsbruk häfdade mark tills vidare för annat än husbehof afverkas.

Har förbud för afverkning å skog meddelats, och visar ej egaren eller innehafvaren, att betryggande åtgärder för skogens återväxt blifvit vidtagna, ege Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreskrifva de åtgärder, som böra af egaren vidtagas för vinnande af en tillfredsställande återväxt.

§ 2.

Visar egare eller innehafvare af skog, hvilken enligt § 1 blifvit under förbud stäld, att ändamålsenliga åtgärder för skogens återväxt blifvit vidtagna å den afverkade marken, eller att de orsaker, som föranledt förbudet, icke längre finnas, varder det meddelade förbudet af Kongl. Maj:ts befallningshafvande återkalladt; dock åligger egaren af skogen att deråt egna den vård, som för nämnda ändamål nödig är, vid äfventyr att förbudet eljest förnyas.

Hvad nu är sagdt om skogens egare gälle, då skogen på grund af arrende eller annat aftal af annan innehafves, äfven för innehafvaren.

§ 3.

Finner kommunalnämnd, skogstjensteman eller allmän åklagare skogsförödelse vara för handen, såsom i § 1 sagdt är, eller att hvad i § 2 stadgas icke behörigen iakttages, göre derom anmälan hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

Sker sådan anmälan eller förekommer eljest anledning till vidtagande af åtgärd, som i § 1 eller § 2 föreskrifvits, då skall Kongl. Maj:ts befallningshafvande låta genom de i § 4 omförmälda gode män förhållandet på stället undersöka, hvarom egaren af skogen bör förut underrättas, och ingifve gode männen till Kongl. Maj:ts befallningshafvande förslag om de åtgärder, hvilka anses böra vidtagas. Kongl. Maj:ts befallningshafvande infordre egarens eller innehafvarens af skogen förklaring och meddele derefter sitt beslut. Dock ege Kongl. Maj:ts befallningshafvande, derest omständigheterna dertill föranleda, att, sedan undersökningsinstrumentet inkommit, innan slutligt utslag meddelats, på sätt i § 1 sagdt är, tills vidare vid vite förbjuda afverkning å ifrågasvarande mark.

Kostnaden för sådan undersökning skall, då skogen, på sätt i denna förordning sägs, varder under förbud stäld, godtgöras af den, som finnes hafva gjort sig skyldig till öfverdrifven afverkning, men eljest äfvensom då tillgång hos denne saknas af länets skogskassa.

§ 4.

De gode män, hvilka hafva att verkställa den i § 3 föreskrifna undersökning, förordnas, på förslag af kommunalstämman, af Kongl. Maj:ts befallningshafvande för en tid af två år.

§ 5.

I fråga om kallelse å gode männen samt dem tillkommande ersättning gälle hvad om skiftes gode män stadgadt är.

§ 6.

För export af trävaror till utrikes ort äfvensom till Norge erlägges en exportafgift, dels för oarbetade, sågade, hyflade eller tillhuggna trävaror, tio öre per kubikmeter, dels för exporterad trämassa, åttio öre för kemisk massa och fyratiofem öre för mekanisk massa, allt per ton.

§ 7.

Den i § 6 omförmälda afgift uppbäres af vederbörande tullmyndigheter och inlevereras till finansdepartementet; och varda medlen af

nämnda departement fördelade på de olika länen efter den virkesmängd, som för den utförda produkten blifvit inom de skilda länen afverkad.

§ 8.

Inom hvarje län tillsättes en styrelse, bestående af landshöfdingen som ordförande och två af landstinget för en tid af två år utsedde ledamöter.

Styrelsen har till uppgift dels att befordra skogskultur inom länet, dels att utse personer, som leda och kontrollera skogssådd, plantering och kulturarbete, dels, så långt inflytande afgifter förslå, inom skilda delar af länet söka förvärfva skogsmarker för bildande af länsallmänningar, hvilka ställas under domänstyrelsens vård.

§ 9.

Afkastningen af inköpta skogsmarker genom skogsalters försäljning fördelas på kommnerna inom länet efter taxeringsvärdet å jordbruksfastighet.

§ 10.

Öfver skogskassans medel och förvaltning aflemnar styrelsen, före mars månads utgång, redovisning för det sistförflutna året.

Sedan redogörelsen granskats af tvenne revisorer, som jemte ett lika antal suppleanter årligen väljas af landstinget, meddele landstinget styrelsen, der anledning till anmärkning ej förekommer, ansvarsfrihet.

§ 11.

Afverkas skog, som enligt § 2 är under förbud stäld, vare virket till länets skogskassa förbrutet.

§ 12.

Åtal för öfverträdelse af denna lag tillkommer skogstjensteman, allmän åklagare och de enligt § 4 tillsatte gode män.

§ 13.

Vite, som enligt denna lag ådömes, tillfaller länets skogskassa.

§ 14.

Den, som icke åtnöjes med Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut i de mål, hvarom här ofvan sägs, eger att deröfver hos Kongl. Maj:t föra klagan inom fyratiofem dagar efter det han af beslutet erhöi del, dagen då det skedde likväl oräknad; dock lände beslutet till efterrättelse intill dess att högre myndighet annorlunda förordnat.

§ 15.

Närmare föreskrifter om de uppgifter, som, för beräkning af den inom skilda län för export afverkade virkesmängden, kunna vara erforderliga, samt om sättet för afgiftens uppbörd, utfärdas af Konungen.

§ 16.

Denna lag är ej tillämplig på Gotlands, Vesterbottens och Norrbottens län, utan gäller hvad för dessa län särskildt är stadgad.»

För den händelse, att denna motionärens hemställan icke skulle vinna Riksdagens bifall, föreslår han alternativt,
att Riksdagen måtte för sin del antaga förslaget att gälla för Kopparbergs, Gefleborgs, Vesternorrlands och Jemtlands län.

De förslag till lagstiftning för enskildes skogar, hvilka under senaste årtiondena framstälts i Riksdagen, hafva gått i två olika riktningar, i det man antingen velat genom inskränkning i egarens fria dispositionsrätt öfver skogen förebygga dess sköflande och missvård, eller ock sökt att genom föreskrifter om beredande af återväxt å afverkad skogsmark sörja för uppkomsten af ny skog i den afbrukades ställe.

Vid 1868 års riksdag framlades af enskild motionär ett förslag i den senare riktningen. Förslaget, som af lagutskottet tillstyrktes hufvudsakligen med den förändring, att utskottet i stället för ovilkorlig förpligtelse för den, som gjort sig skyldig till skogsförödelse, att inom viss tid och vid vite vidtaga åtgärd för åstadkommande af återväxt,

föreslog, att påföljden för försummelse härutinnan skulle inskränkas till ett förbud mot skogens vidare begagnande annorledes än för husbehof, intilldess ändamålsenliga åtgärder i förenämnda syfte vidtagits, vann emellertid ej Riksdagens bifall. Vid 1869 års riksdag framställdes, likaledes af enskild motionär, ett förslag till lag om skogsvården på Gotland i hufvudsak lika med det af lagutskottet vid 1868 års riksdag framlagda, för hela riket afsedda förslaget; och i anledning häraf antog Riksdagen för sin del en förordning till förekommande af skogsförödelse på Gotland, hvarefter författning i ämnet utfärdades den 10 september 1869.

Till riksdagen år 1874 aflät Kongl. Maj:t proposition med förslag till förordning angående enskilda skogsewares skyldighet att efter afverkning sörja för skogsåterväxt. Enligt detta förslag hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande, om jordegare underlåte denna sin skyldighet, att, med utsättande af de åtgärder, som för ändamålet pröfvades nödiga, vid vite ålägga jordegaren att inom viss tid och med viss del årligen fullborda dessa åtgärder. Stälde sig jordegaren icke denna föreskrift till efterrättelse, skulle han fällas till vitet, och ny tid för åtgärdernas vidtagande föreläggas honom vid äfventyr, att, om äfven den försuttes, arbetet komme att på hans bekostnad genom det allmännas försorg utföras. Detta förslag, som sålunda var grundadt på direkt åläggande af återplanteringsskyldighet, öfverlemnades till behandling af ett särskildt utskott, som ansåg, att vid val emellan en författning, på sådan grund och en lag sådan som gotlandsförordningen den senare borde obetingadt föredragas redan af det skäl, att den grundade sig på den s. k. fridlysningsprincipen. Utskottet hemställde därför bland annat om sådan ändring i det framlagda förslaget, att i stället för föreskriften om verkställande genom det allmännas försorg och på den tredskandes bekostnad af underlåtna åtgärder till befordran af återväxt på förrödd skogsmark, skulle stadgas, att den tredskandes återstående skog, om och i den mån sådant pröfvades nödigt, skulle ställas under förbud med ansvarspåföljd för öfverträdelse deraf, antingen så att densamma ej finge anlitas för annat än husbehof, eller så, att träd under vissa dimensioner ej finge derifrån säljas eller bortföras. Särskilda utskottets förslag till förordning i ämnet, hvilket förslag liksom Kongl. Maj:ts proposition afsåg allenast de orter, hvilka Kongl. Maj:t på vederbörande landstings förslag egde bestämma, blef af Andra Kammaren godkänt, hvaremot Första Kammaren biföll ett af reservanter inom särskilda utskottet framställt förslag till bestämmelser angående enskilda skogsewares

skyldighet att efter afverkning sörja för skogsåterväxt; och härmed var denna fråga då förfallen.

I anledning af enskilda motioner och med stöd af de framställningar om det oafvisliga behovet af en särskild skogslagstiftning för Norrbottens län, som blifvit gjorda af landstinget, menigheter och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet, beslöt deremot samma 1874 års riksdag att för de delar af berörda län, som ej hörde till lappmarken, antaga en författning rörande åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog. Detta förslag, som innefattade förbud mot försågning och skeppning af undermåligt virke, vann Kongl. Maj:ts godkännande, hvarefter förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Norrbottens län den 29 september 1874 utfärdades. Sedan, efter framställning af Kongl. Maj:t, 1882 års Riksdag för sin del antagit förslag om utsträckning af denna särskilda skogslag för Norrbottens län att gälla äfven för Vesterbottens län med undantag af dess till lappmarken hörande delar, utfärdades förordning härom den 23 juni 1882, och sedermera hafva dessa för Norrbottens och Vesterbottens län gällande stadganden, med vidtagande af vissa ändringar, genom förordningen af den 19 mars 1888 sammanförts i en författning. — Beträffande den särskildt för Gotland gällande lagstiftning, hafva förändringar deri vidtagits vid 1894 års riksdag i syfte, bland annat, att stadga förbud mot utskeppning af undermåligt virke, hvarefter ny författning i ämnet för sistnämnda län utfärdats den 30 mars 1894.

Frågan om en gemensam skogslagstiftning för hela riket, som, enligt hvad ofvan är sagdt, förföll vid 1874 års riksdag, återupptogs redan påföljande år på det sätt, att skogsstyrelsen afgaf ett förslag till förordning i ämnet, åsyftande en sammanjemkning af de skiljaktiga meningar, hvilka vid nämnda riksdag uttalats af de båda kamrarne. Detta förslag jemte åtskilliga andra framställningar rörande enskildes skogsvård öfverlemnades den 12 oktober 1883 till domänstyrelsen, som deröfver afgaf utlåtande den 26 maj 1885. I detta utlåtande framhöll domänstyrelsen, som ansåg de då föreliggande lagförslagen, hvilka hufvudsakligen afsågo att befordra skogsåterväxten, icke lämpliga, såsom sin åsigt, att lagstiftningen för det dåvarande ej borde *direkt* ingripa uti hushållningen med de enskilda skogarne, utan att densamma kunde och borde genom lagstiftning *indirekt* befrämjas. Den 5 november 1886 föredrogs i statsrådet domänstyrelsens utlåtande jemte de förslag och framställningar, som gifvit anledning till detsamma. Föredragande departementschefen framhöll dervid de svårigheter, hvilka

mötte mot en lagstiftning, som åsyftade att genom inskränkning i egarens fria dispositionsrätt öfver skogen förebygga dennas förödande och missvård, och anförde bland annat, att de yrkanden på lagstiftningens ingripande i den enskilda skogshushållningen, som på senare tider framträd, också i allmänhet eller företrädesvis afsett, icke att på ett eller annat sätt reglera afverkningen, utan att ålägga skogsegaren att efter afverkning sörja för återväxt, att domänstyrelsen i afseende härfpå yttrat den åsigt, att skogens föryngring i allmänhet icke vore äfventyrad, enär inom största delen af landet sjelfsådd från fröträd eller kringliggande skog i de flesta fall vore att påräkna, och att detta särskildt vore fallet i de orter, från hvilka den hufvudsakliga trävaruexporten egde rum, och der de större kolförbrukande jernverken vore belägna, att följderna af skogarnes öfverdrifna anlåtande också visat sig i mindre deruti, att de afbrukade markerna förblifvit skoglösa, än genom skogarnes utglesnande, att under sådana förhållanden en återplanteringslag skulle verka föga till skogstillståndets förbättrande, att förutom på Gotland, det endast vore i några få landskap som skogskultur visat sig mera behöflig, och att äfven på dessa orter verknin-garne af en sådan lag antagligen skulle blifva långt mindre än man deraf förväntat sig till följd af svårigheten att vid det allmänna afbrukningssättet bestämma, om och när återväxten vore äfventyrad, att en särskild och mycket stor svårighet vid uppställandet af en återplanteringslag mötte i frågan, om och till hvilken utsträckning, vid bestämmandet af den mark, som borde till skogsbörd bibehållas, och hvarå således återplantering borde i händelse af behof verkställas, undantag borde göras för mark, som betades, att af den åstadkomna utredningen klart framginge, att förhållandena inom landets olika delar vore från hvarandra så vidt skilda, att en lagstiftning för hushållningen å enskildes skogar måste för att kunna fylla sin uppgift blifva mycket mångskiftande och gifvas olika innehåll allt efter förhållandena inom hvarje särskild ort, samt att gången af ett lagstiftningsarbete i förevarande hänseende borde vara den, att det i främsta rummet borde vara fullständigt utredt, om för någon viss del af landet en särskild skogslag vore behöflig och hvilket innehåll denna lag lämpligen borde ega, innan frågan derom underställdes de lagstiftande myndigheternas pröfning. På dessa grunder hemstälde föredraganden, att de föreliggande förslagen till lagstiftning för den enskilda skogshushållningen icke måtte föranleda vidare åtgärd; och i öfverensstämmelse med denna hemställan fattades också Kongl. Maj:ts beslut.

Vid riksdagarne åren 1883, 1885 och 1888 gjordes af enskilda

motionärer framställningar om antagande af en för hela riket gällande skogslag i öfverensstämmelse med det förslag i ämnet, som afgafs utaf 1874 års särskilda utskott, men icke heller dessa förslag tillvunno sig Riksdagens bifall.

Vid sistlidet års riksdag väcktes af herr Hammarskjöld motion i samma syfte som den nu af honom framlagda, och herr J. Johnsson i Bollnäs föreslog då också Riksdagen att antaga ett lagförslag, i allt hufvudsakligt lika lydande med det af honom nu framlagda projektet till lag om åtgärder till åstadkommande af en förbättrad skogsvård. Herr af Burén väckte motioner dels om exporttull såväl å oarbetade, sågade eller tillhuggna trävaror som å virkesåtgången till exporterad trämassa, dels om att de medel, som denna exporttull inbringade, måtte få användas endast till inköp af skogsmarker för bildande af kommunskogar inom alla landsdelar, och dels att de sålunda uppkomna kommunskogar måtte ställas under statens kontroll och vård på samma sätt som våra nuvarande allmänningar. Såväl herr Johnssons som herr af Buréns förslag om afgifter för exporteradt trä afstyrktes af vederbörande utskott och förkastades af Riksdagen. Lagutskottet afstyrkte äfvenledes herr af Buréns motion om kommunskogar samt, på skäl som här nedan i korthet angifvas, herrar Hammarskjölds och Johnssons förslag om åtgärder till åstadkommande af förbättrad skogsvård. Utskottets hemställan bifölls af Första Kammaren, men Andra Kammaren, som jemväl afslog herr J. Johnssons förslag, beslöt, efter förslag af herr Hammarskjöld, att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t efter vederbörande landstings hörande ville låta utarbета och till Riksdagen framkomma med förslag till skogslagstiftning för de delar af vårt land, der sådan lagstiftning ännu icke kommit till stånd. Härmed var emellertid frågan äfven för den riksdagen förfallen.

På sätt herr Hammarskjöld i sin nu föreliggande motion erinrar, hade domänstyrelsen — dertill närmast föranledd af en utaf Jemtlands läns landsting gjord underdånig framställning om behofvet af en dimensionslag för ej blott Jemtlands utan äfven Vesternorrlands och Gefleborgs län, hvilket förslag styrelsen i underdånigt utlåtande den 18 februari 1895 förklarar sig sakna skäl att tillstyrka — uti underdånigt yttrande samma dag afgifvit förslag till åtgärder för de delar af riket, der särskilda skogslagar icke gälde, hvilka syntes styrelsen, utan att för starkt ingripa i den enskildes fria förfoganderätt, verksamt befordra en ändamålsenlig vård af de enskildes skogar. Ofver detta domänstyrelsens yttrande, som omfattar dels ett utarbetadt förslag till lag angående åtgärder till förekommande af förödelse af ungskog, gällande

för riket med undantag af Gotlands, Vesterbottens och Norrbottens län samt Särna socken af Kopparbergs län — en lag grundad på en kombination af dimensionsföreskrifter och bestämmelser om skyldighet för skogsegare att sörja för återväxt å afverkad skogsmark — dels ett förslag om en exportafgift, 10 öre per kubikmeter, å oarbetade, sågade eller tillhuggna trävaror att, enligt uppgifna grunder, användas för sådana ändamål, som afsåge enskild skogsvårds befrämjande, hafva utlåtanden infordrats från samtliga länsstyrelser och landsting; och hafva alla dessa infordrade yttranden också afgifvits med undantag för Jönköpings läns landsting, hvilket på derom gjord framställning medgifvits uppskof med afgifvande af sitt uttalande, samt Elfsborgs läns styrelse och landsting. Utskottet har upprättat ett sammandrag af detta domänstyrelsens förslag och de deröfver afgifna yttranden, hvilka synas utskottet gifva en fullständig och mångsidig belysning af ämnet, och som äro af synnerligt intresse, enär i dem finnas uttalade de åsikter och önskningsar, som i landets olika delar äro rådande i frågan om lagstiftningens ingripande till befrämjande af den enskilda skogshushållningen. Till detta sammandrag, hvilket är såsom bilaga fogadt vid detta utlåtande, tillåter sig utskottet alltså att hänvisa.

Hvad nu beträffar föreliggande fem motioner, så öfverensstämma herr af *Buréns* och herr *J. Johnssons* förslag derutinnan, att båda dessa motionärer hemställa om en utförselafgift, ehuru till olika belopp, dels å trävaror, oarbetade, sågade eller tillhuggna — herr *Johnsson* afser äfven »hyflade» — dels för trämassa, kemisk såväl som mekanisk. Hvad som genom denna exportafgift inflöte skulle, enligt båda motionärernas förslag, användas, särskildt för hvarje län, dels till befordrande af skogskulturen i allmänhet, dels ock till inköp af skogsmarker för bildande af länsallmänningar, hvilka skulle ställas under domänstyrelsens vård.

Detta sätt att bevara vårt lands skogar och sörja för uppkomsten af nya sådana, der de redan afverkats, genom bildandet af allmänningar för skogsodling, som der skulle under domänstyrelsens ledning på ett fullt forstmessigt sätt bedrifvas, är måhända det, som säkrast skulle leda till målet, om detsamma kunde i någon större skala genomföras. Men, såsom motionärerna sjelfva framhållit, erfordras för dylika markinköp medel till betydande belopp, och med allt erkännande åt syftet

med motionärernas ifrågavarande förslag, kan utskottet dock icke gilla det medel, som motionärerna för detta syftes uppnående valt, bestämmande af exportafgift å trävaror. Ut det ofvan omförmälda utlåtandet den 18 februari 1895 har domänstyrelsen, såsom förut påpekats, äfven föreslagit en dylik afgift; och till följd häraf kan utskottet hänvisa till länsstyrelsernas och landstingens yttranden öfver förslaget i denna del, hvilka yttranden synas utskottet gifva vid handen, att idén om en dylik afgift icke vunnit någon mera allmän anklang i landet. De betänkligheter man hyst mot påläggandet af en exportafgift, hvarigenom hos oss skulle blifva återinförd en princip, som numera här är öfvergifven, äro mångahanda, och det torde här vara tillräckligt att framhålla den stora betydelse trävaruexporten eger för vårt land, för att man lätt skall kunna inse det mindre välbetänkta uti att förminska fördelen af densamma genom en exportafgift. I likhet med hvad herr af Burén synes antaga, men i olikhet med herr Johnsson, som yttrar den åsigt, att denna afgift skulle i sista hand drabba skogsegaren, tror nemligen utskottet, att allra största delen af exportafgiften skulle komma att betunga träexportören, och utskottet är öfvertygad, att vår sågverksindustri och ännu mindre trämasseindustrien, hvilka till allra största delen äro baserade på export och för närvarande icke kunna sägas arbeta under lyckliga konjunkturer, icke skulle förmå att bära en afgift så stor som någon af de föreslagna.

Utskottet kan alltså icke tillstyrka Riksdagen att godkänna de väckta förslagen om exportafgift å trävaror; och då utskottet icke heller ser någon annan utväg att bereda medel för bildande af länsallmänningar, så anser sig utskottet böra afstyrka bifall till såväl herr af Buréns motion n:o 17 som hvad herr Johnsson i sin motion i detta afseende föreslagit.

Beträffande derefter förslagen om lagstiftning för vården af de enskildes skogar, så torde numera behöfvat af en skogslagstiftning för äfven öfriga delar af riket än de, för hvilka skogslagar nu gälla, vara så allmänt erkänt, att utskottet härom icke behöfver vara mångordigt. Ut samtliga de yttranden, som afgifvits öfver domänstyrelsens ofta nämnda förslag den 18 februari 1895 — med undantag för några få, uti hvilka dock särskildt betonats, att de gälla endast vederbörande län — framhålles det nödvändiga i, att något göres på lagstiftningens väg för vården af de skogsmarker, som befinna sig i enskildes ego. Men lika enig som man är härom, lika skiljaktiga blifva meningarne, då det gäller att afgöra, *hvilka* lagstiftningsåtgärder, som i detta hänseende böra vidtagas, en meningsskiljaktighet som förklaras, då i de

afgifna yttrandena från många håll framhålles, att förhållandena inom landets olika delar äro från hvarandra så vidt skilda, att en skogslag icke kan i alla sina bestämmelser gälla för hela riket eller större delen deraf. Detta förhållande har ock varit ett af de mest använda skälen för det ganska allmänna afstyrkandet af domänstyrelsens förslag.

Lagutskottet vid sistlidet års riksdag åberopade äfven detta förhållande, men framhöll såsom ytterligare skäl för sitt afstyrkande af de då väckta motionerna i fråga om vården af enskildes skogar, att ett ingripande af lagstiftningen på detta område borde föranledas af ett utaf förhållandena inom orten uppkommet allmänt behof och frågan icke underställas de lagstiftande myndigheternas pröfning, förr än en allmännare uppfattning af behofvet och lämpligheten af ett sådant ingripande gjort sig gällande och funnit sitt uttryck i en framställning från länens landsting, såsom varande den korporation som kunde anses företrädesvis representera den allmänna meningen inom orten.

Detta senare af lagutskottet åberopade skäl mot lagstiftningens ingripande i denna fråga synes emellertid numera hafva förlorat i betydelse, då med anledning af det åberopade domänstyrelsens förslag till lagstiftning, förutom länsstyrelserna, landstingen uttalat sig i ämnet och dervid synnerligen allmänt framhållit nödvändigheten af, att lagstiftningen tager frågan om hand.

Det mest vägande skälet mot den ifrågasatta lagstiftningen, som då återstår, är svårigheten att åstadkomma en gemensam lag.

Utskottet medgifver ock, att det icke kan förnekas, att lagstiftningen för vården om de enskilda skogarne icke kan för vårt land, med dess olikheter i jordmån, klimat och befolkningsförhållanden, lämpligen gifva enahanda bestämmelser för de olika delarne af landet.

Då emellertid behofvet af en förbättrad skogsvård inom landet kan anses vara allmänt erkänt och uttaladt, och detta behof för hvarje år blir mer trängande och är egnadt att mångenstädes framkalla berättigade farhågor, om icke snar rättelse sker, anser utskottet det icke vara välbetänt att af denna angifna svårighet den så viktiga frågans lösning undanskjutes och göres helt och hållet beroende af initiativ från landstingen, helst det kan sägas, att deras meningar i frågans hufvudsakligaste del redan äro uttalade.

Då denna fråga vid föregående tillfälle i Riksdagen behandlades, uttalades farhåga, att den ifrågasatta lagstiftningsåtgärden skulle kunna fördröja eller förhindra fastställelse å förslag, som ett eller annat landsting redan vore betänt på att framlägga, men denna farhåga synes så

mycket mindre berättigad, som det är betonadt, att frågan icke kan lösas endast genom antagandet af en gemensam lag.

Ehuru således, såsom ofvan framhållits, en för alla orter lämplig gemensam lag sannolikt icke kan erhållas, håller utskottet dock före, att det gifves vissa hufvudgrunder, hvilka kunna vara gemensamma, och på hvilka lagen hvilar, under det att dertill komma särskilda bestämmelser, olika för de skilda orterna med hänsyn till der befintliga olika förhållanden.

Att vid särskiljandet af de bestämmelser, hvilka böra såsom allmänna antagas, och dem som derutöfver erfordras för de särskilda orterna, svårigheter kunna möta, vill utskottet icke förneka, men antager dock, att dessa svårigheter kunna öfvervinnas, då frågan kommer under vederbörlig pröfning.

Ehuru utskottet icke eger erforderlig sakkunskap för bedömandet af de bestämmelser, som böra i de ifrågasatta lagförslagen inrymmas, och således icke kan derutinnan afgifva bestämdt förslag, har utskottet dock ansett sig böra angifva de allmänna hufvudgrunder, på hvilka enligt utskottets mening dessa förslag borde hvila, och tillåter sig utskottet att härutinnan anföra följande.

Af den vid detta utlåtande fogade bilaga framgår, att i de flesta af de yttranden, som afgifvits i anledning af domänstyrelsens förslag, betonats lämpligheten af en lagstiftning, som, utan att ingripa i den enskildes förfoganderätt öfver skogen, endast ålade honom att efter afverkning af skog sörja för dess återväxt; och håller utskottet före, att ett stadgande om sådan skyldighet för skogsegare är af den art, att det lämpar sig för hela landet med undantag möjligen för de allra nordligaste delarne deraf. Frågan om sättet för åstadkommande af återväxt, vare sig genom sådd, genom plantering eller genom sjelfsådd, anser utskottet icke kunna bestämmas lika för hela landet, utan böra bestämmelsernas härom lämpas efter de olika landsdelarnes olika förhållanden, och det gemensamma lagstadgandet stanna dervid, att skogsegaren inom viss tid skall visa, att föreskriften för återväxtens befrämjande fullgjorts. Beträffande påföljden för underlåtenhet att sörja för återväxten efter verkställd afverkning har ifrågasatts dels, såsom i Gotlandslagen stadgas, bestämmelser om förbud för skogsegaren att nyttja sin öfriga skog för annat än husbehof, dels ock viten och vidtagande af de för återväxten erforderliga åtgärder på jordegarens bekostnad, då denne oaktadt påminnelse tredskas att fullgöra sin skyldighet i detta hänseende. Hvilken af dessa bestämmelser som må anses

ega företråde framför den andra, derom tillåter sig utskottet emellertid icke att göra något uttalande. Utskottet vill derjemte framhålla, att såsom en åtgärd i förutnämnda syfte äfven kan ifrågasättas, att staten skulle tillerkännas rätt i vissa fall att expropriera afverkad skogsmark, der jordegaren underlåtit hvad honom med afseende å skogens återväxt ålegat.

Då emellertid föreskrifter om skyldighet att sörja för återväxten i flera fall icke skulle medföra den åsyftade verkan, om ej den uppväxande ungskogen, åtminstone under någon tid, skyddades, så anser utskottet, att stadganden i detta syfte böra meddelas vare sig genom begränsning af betesrätten eller på annat sätt.

Såsom en allmän bestämmelse bör ock ingå ett stadgande om kontroll öfver lagens efterlefnad. Mot förslaget om kommunalnämnden såsom kontrollerande i detta fall hafva af många utaf de myndigheter, som uttalat sig i frågan, invändningar gjorts, under det att å andra sidan detta förslag af flere förordats. Utan att bestämdt gifva företrädet åt den ena eller andra af dessa meningar, anser utskottet dock, att ifrågavarande kontroll icke bör öfverlemnas uteslutande åt kommunalnämnden utan i sista hand åligga skogsstatens tjänstemän.

Till sist vill utskottet framhålla, hurusom det synes utskottet önskligt vara, att undantag från de förpligtelser, som åläggas enskild skogsegare rörande vården af hans skog, må kunna medgifvas egare af mindre skogsområde.

På grund af hvad sålunda anförts föranlåtes utskottet hemställa:

1:o) att herr af Buréns i ämnet väckta motion, n:o 17, samt herr J. Johnssons motion i hvad den afser bildande af länsallmänningar icke må af Riksdagen bifallas;

2:o) att herr af Buréns motion, n:o 18, samt herr Johnssons motion i hvad den afser exportafgift å trävaror icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda; samt

3:o) att i anledning af herr Johnssons motion i öfrigt samt herrar Wallins och Hammarskjölds i ämnet väckta motioner Riksdagen må besluta att i skrifvelse an hålla, det Kongl. Maj:t ville efter verkställd utredning i fråga om lagstiftning rörande vården af enskildes skogar i de delar af vårt land, der sådan lagstiftning ännu icke kommit till stånd, framlägga de förslag,

hvertill, med hänsyn till de inom olika landsdelar rådande särskilda förhållanden, utredningen gifver anledning.

Stockholm den 30 april 1896.

På sammansatta bevillnings- och lagutskottets vägnar:

G. RUDEBECK.

Reservationer:

af herr *Ölander*, som ansett förslag om lagstiftning angående vården af enskilda skogar böra för hvarje län särskildt, såsom hittills, utgå från vederbörande landsting, der detta anser dylik lagstiftning erforderlig;

af herrar af *Burén*, *Bruzélius* och *Fredholm*, hvilka hemställa:

att i anledning af herr Wallins motion, n:o 4, angående skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till lag om skyldighet för skogsegare att sörja för återväxt å afverkad skogsmark, som ej odlats,

att i anledning af herr af Buréns motion, n:o 17, med förslag till skogslag beträffande länsallmänningar,

att i anledning af herr af Buréns motion, n:o 18, angående utförselsafgift å trävaror m. m.,

att i anledning af herr Å. H. Hammarskjölds motion, n:o 85, om skrifvelse till Kongl. Maj:t, angående lagstiftning rörande vården af enskildes skogar,

att i anledning af herr J. Johnssons i Bollnäs motion, n:o 159, med förslag till lag angående åtgärder till åstadkommande af förbättrad skogsvård,

Riksdagen må besluta, att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville tillsätta en komité af sakkunnige män för att utreda, hvilka åtgärder lämpligen kunna vidtagas för vinnande af en tillfredsställande vård af de enskilda skogarne och derefter framlägga de förslag, hvartill denna utredning gifver anledning; samt

af herrar *C. H. Lundström* och *J. A. Lundström* mot vissa delar af utskottets motivering.

*Bilaga.***Domänstyrelsens utlåtande den 18 februari 1895 angående
åtgärder till den enskilda skogshushållningens
främjande.**

Domänstyrelsen erinrar, att frågan om lagstiftningsåtgärder till främjande af vården utaf enskildes skogar under den senaste tiden åter väckts till lif. Då särskildt ett landsting, Jemtlands, i underdånigt förslag framhållit behovet af en dimensionslag för ej blott Jemtlands, utan äfven Vesternorrlands och Gefleborgs län, hvilket förslag styrelsen dock i underdånigt utlåtande samma dag den 18/2 1895 förklarar sig sakna skäl att tillstyrka, hade styrelsen föranledts att taga i öfvervägande, huruvida i de delar af riket, der särskilda skogslagar icke gälde, kunde till den enskilda skogshushållningens främjande vidtagas åtgärder, som, utan för starkt ingripande i den enskildes fria förfoganderätt, verksamt befordrade det åsyftade ändamålet.

Uti underdånigt utlåtande den 26 maj 1885 i ämnet hade styrelsen, som ansåg de då föreliggande lagförslagen, hvilka hufvudsakligen afsågo att befordra skogsåterväxten, icke lämpliga, uttalat den åsigt, att lagstiftningen för det dåvarande ej borde *direkt* ingripa uti hushållningen med de enskilda skogarne, utan yttrat den mening, att densamma genom lagstiftning kunde *indirekt* främjas, och att andra åtgärder därför kunde och borde vidtagas. I anledning af hvad styrelsen då framhållit, hade Kongl. Maj:t den 25 april 1889 genom lag inskränkt tiden för upplåtelse af afverkningrätt till 20 år och anbefalt styrelsen att afgifva förslag till förändrade bestämmelser till förekommande och hämmande af skogseld samt beträffande svedjande och ljungränning (hvilket förslag också afgifvits den 20 oktober 1890), hvarjemte Kongl.

Maj:t vidtagit åtgärder för beredande af ökade tillgångar för inköp af skogsmark för kronans räkning; och sedermera hade genom sådana inköp kronoparkernas areal ej oväsentligt ökats.

Emellertid hade under det decennium, som förflutit sedan ofvan nämnda utredning i ämnet verkställes, förhållandena i vissa afseenden ändrats. Efter något förbättrade konjunkturen i slutet af 1880-talet hade snart följt prisfall såväl å jordbruksprodukter som å jernhandteringsens alster, framkallande ett ekonomiskt betryck, som återverkat på hushållningen med skogarne, i det att skogsegarne i många orter ej längre mäktat bevara sina skogar från en allt för hastig realisation. Om man undantog lappmarkerna och de senast afvittrade eller storskiftade socknarne i Dalarne, blefve de större träddimensionerna allt mer sällsynta å enskildes skogar och kunde ej tillräckligt hastigt ersättas af de kvarvarande mindre stammarnes utväxande, helst som en stor del af dessa till följd af ålder och andra orsaker saknade vidare utvecklingsförmåga. De en eller flere gånger genomblådade skogarne representerade visserligen, särskildt i Norrland och Dalarne, betydande virkeskvantiteter, men en del af denna virkestillgång vore af sådan beskaffenhet, att den saknade användning för sågverksrörelsen, då för denna ej kunde tillgodogöras de små dimensionerna. Dessa finge därför i de orter, der sågverksrörelsen hittills varit allena rådande, kvarstå i skogarne, hvarigenom såväl skogsmarken som trädkapitalet, då tillväxten upphört och återväxten hindrades, låge improduktiva. Att denna för vidare utveckling odugliga skog användes för andra industrier, som kunde tillgodogöra sig de mindre virkesslagen, vore därför den enda utvägen för skogarnes ekonomiska skötsel och rationella behandling med afseende på återväxten. Å andra orter anlidades ungskogarne i deras bästa växt. Allmänt klagades öfver, hurusom både i de norra och södra delarne af landet ungskogen tillgreps för export af pitprops, egyptiska sparrar m. m. samt för uttagande af pappersmasseved. Om dervid totalafverkning skedde, vunnes åtminstone den fördelen, att växtliga ungskogar kunde uppkomma, der fröträd kvarlemnades, men der småvirket uttoges plockvis utan hänsyn till återväxten eller den kvarvarande skogens trefnad och fortväxt, der blefve denna afverkning förödande. Trämassefabrikationen och pitpropsafverkningen vore visserligen fullt berättigade och naturliga näringsgrenar, för så vidt de bedrefves på sådant sätt, att de kunde ega bestånd. De beredde i många trakter afsättning af småvirke, och i synnerhet inom de norrländska länen funnes för dem utan ungskogarnes tillgripande god tillgång å råämnen. Men för närvarande uttoges pappersmasseveden och annat

småvirke mångenstädes på ett för ungskogarne så förödande sätt, att lagstiftningen borde träda hämmande emellan till fördel både för skogarnes och trävaruindustriens framtid.

Ehuru några fullt effektiva åtgärder till främjande af enskildes skogsvård ej kunde framkallas *ensamt* genom skogslagar, så vore dock således lagstiftningens mellankomst för de nuvarande ungskogarnes skydd af stort allmänt gagn och af de nuvarande förhållandena fullt påkallad; och om den äldre skogens afverkning lemnades helt och hållet fri borde en sådan lag ej blifva mottagen med ²ovilja och torde därför också utan synnerliga svårigheter kunna bringas till ¹efterlefnad.

En *lag mot ungskogens förödande* medförde dock ej några direkta åtgärder till förbättrande af den nuvarande skötseln af enskildes skogar, ehuru den hindrade deras obegränsade vanvård; och då de åtgärder, som från statens, landstingens och hushållningssällskapens sida vidtagits för den enskilda skogsvårdens främjande, hittills visat sig i det stora hela föga verksamma — undantagandes i några få län — så hade styrelsen ansett nödvändigt att söka andra utvägar för ändamålets vinnande, en uppgift så mycket viktigare, som statsskogar i de flesta län ej förefunnes i tillräcklig utsträckning, och som, äfven om de, såsom önskligt vore, ökades, detta likväl ej uteslöte behovet af en bättre vård af de enskildes skogar, hvilka utgjorde den väsentligaste delen af landets skogsareal. Blefve det möjligt att intressera skogsegare för skogsvården derigenom, att deras utgifter för denna ersattes, och kunde säkerhet vinnas därför, att i sådant afseende vidtagna åtgärder blefve verkställda på ett lämpligt sätt, hvilket torde kunna ske derigenom, att arbetena utfördes under ledning och kontroll af i saken förfarna personer, borde mycket kunna åstadkommas och en utväg vara funnen, som blefve för landet gagnelig. Dessa åtgärder borde afse *skogståterväxtens främjande*, så att kraftiga och växtliga ungskogar uppkomme, hvarigenom lifsvilkoret för ett framtida bättre skogstillstånd vunnas. Förfaringssättet härvid blefve väsentligen olika, beroende af skogsförhållandena i skilda orter.

Men om några afsevärda resultat härutinnan skulle vinnas, fordrades för ändamålet tillgång å medel till ganska betydliga belopp; och då statsanslag utöfver de nu anvisade ej härtill torde vara att påräkna, syntes det styrelsen, att ett på senaste tiden framkommet och af många med sympati omfattadt förslag om *exportafgift å trävaror*, att användas för skogsvårdsändamål, vore förtjent af all uppmärksamhet och borde tagas i allvarligt öfvervägande. Visserligen skulle en sådan afgift i sista hand drabba skogsegaren, som, derest

han ej sjelf vore trävaruexportör, riskerade en mot afgiften svarande minskning i priset å försäljningsvirket, men häruti låge ej något oegentligt, då exportafgiften uteslutande skulle användas just till skogsegarnes eget bästa. Om derjemte för träexporterande skogsegare förbehölles rätt att efter anmälan inom viss tid genom arbeten å egen skog erhålla den erlagda afgiften restituerad, med undantag af så stor del som erfordrades för administrationskostnadernas betäckande, torde afgiften, ehuru af tvång gifven, på ett säkert sätt befrämja skogsegarens intressen. I sjelfva verket skulle härigenom komma att tillämpas grundsatsen om skogsegares skyldighet att efter afverkning sörja för återväxt — en grundsats, hvars tillämpning i en återväxtlag ansetts medföra stora svårigheter att bringa till efterlefnad, men som i denna form vore väsentligt lättare att genomföra. Någon tvekan om en sådan exportafgifts befogenhet borde så mycket mindre hysas, som ett inskördande af de nuvarande skogstillgångarne utan någon som helst uppoffring för det framtida skogstillståndet måste, som ock redan mångenstädes inträffat, medföra minskad produktionsförmåga i fråga om råämnet för landets förnämsta exportvara till skada såväl för den enskilde skogsegaren som för hela landet.

Styrelsen har upprättat följande *förslag till*

Lag angående åtgärder till förekommande af förödelse af ungskog, gällande för riket med undantag af Gotlands, Vesterbottens och Norrbottens län samt Särna socken af Kopparbergs län.

§ 1.

Mom. 1. Varder å mark, som ej odlas till åker eller äng eller afrödjes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål, växande ungskog af barrträd sköflad eller förödd af jordens egare eller innehafvare eller med hans lof och minne af annan, då ege Kongl. Maj:ts befallningshafvande vid verkande vite förbjuda, att skogen å ifrågavarande hemmans eller egendoms till skog eller beteshage häfdade mark tills vidare anlitas för annat än husbehof.

Mom. 2. Såsom ungskog räknas inom södra och mellersta delarne af landet sådan skog, som ej uppnått 40 års ålder, inom Kopparbergs län och Gestriklands fögderi af Gefleborgs län skog af mindre än 50 år, inom öfriga delar af sistnämnda län skog, understigande 60 år, samt inom Vesternorrlands och Jemtlands län skog, som är yngre än 70 år.

§ 2.

Såsom sköflande eller förödande af ungskog är ej att anse, der afverkning eger rum till följd af föreläggande vid laga skifte eller af annat tvång eller i enlighet med skogshushållningsplan, som blifvit af skogstjensteman upprättad, eller å inhägnad och till beteshage häfdad mark för betets befordrande, eller ock å annan utmark för skogsvårdens främjande genom hjälpvallring eller hyggesrensning.

§ 3.

Visar egare eller innehafvare af skog, hvilken enligt § 1 blifvit under förbud stäld, att å den afbrukade marken erhållits återväxt eller att de orsaker, som föranledt förbudet, ej längre förefinnas, varde det stadgade förbudet af Kongl. Maj:ts befallningshafvande återkalladt; dock åligge egaren eller innehafvaren af skogen att fortfarande egna återväxten nödig vård, vid äfventyr att förbudet eljest förnyas.

§ 4.

Mom. 1. Kommunalnämnd hälle uppsigt å skogens vård och skötsel inom kommunen. Enahanda uppsigt åligge kronobetjente, hvar och en för sitt tjenstgöringsområde. Finner kommunalnämnd eller kronobetjening förödelse af ungskog vara för handen, eller att hvad i § 3 stadgas rörande återväxts vård icke behörigen iakttages, göre derom anmälan hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

Mom. 2. Sker sådan anmälan eller förekommer eljest anledning till vidtagande af åtgärd, som i § 1 eller § 3 föreskrifven är, då skall Kongl. Maj:ts befallningshafvande låta genom vederbörande skogstjensteman och två gode män förhållandet på stället undersöka och infordra egarens eller innehafvarens af skogen förklaring och meddele derefter sitt beslut, Kongl. Maj:ts befallningshafvande dock öppet, derest omständigheterna anses böra dertill föranleda, att, sedan undersökningsinstrumentet inkommit, innan slutligt utslag meddelas, tills vidare vid vite förbjuda skogsafverkning annat än till husbehof å ifrågakomma egendom.

Mom. 3. Kostnaden för sådan undersökning skall, då skogen, på sätt i denna lag sägs, varder under förbud stäld, godtgöras af den,

som finnes hafva gjort sig skyldig till skogsförödelsen, men eljest, äfvensom der tillgång hos denne saknas, af landstingsmedel utgå.

§ 5.

Mom. 1. De gode män, hvilka hafva att jemte vederbörande skogstjensteman verkställa den i § 4 föreskrifna undersökning, utses af landstinget, två för hvarje länsmansdistrikt. Desse gode män väljas för två år; och böra vid undersökning två ojäfvige gode män tillstädesvara, helst de som blifvit utsedde för det distrikt, der undersökning skall ske.

Mom. 2. Under förrättning samt resa dit och derifrån njute gode männen ersättning för underhåll och skjuts såsom för gode män vid landtmäteriförrättning är stadgad.

§ 6.

Den som icke åtnöjes med Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut i de mål, hvarom här ofvan sägs, ege att föra klagan i den ordning, som för fullföljd af talan i ekonomiska mål i allmänhet är stadgad; dock lände beslutet till efterrättelse, intilldess att högre myndighet annorlunda förordnat.

Motiv för lagförslaget: Genom afverkning af ungskog, som ej uppnått fröbarhetsålder, äfventyrades till följd af bristande fröproduktion den naturliga skogsförnygringen, som i våra vidsträckta skogsbygder företrädesvis måste påräknas, på samma gång som skogsmarken utpinades och försämrades genom att ofta kalläggas och utsättas för vind och sol. Om man, utgående från denna uppfattning, ansåge nödvändigt att genom lagbud förekomma detta missförhållande, blefve det nödigt att närmare bestämma, hvad med ungskog här afsåges. Detta kunde ej ske genom angifvande af en viss *dimension*, enär träden under ogynsamma växtförhållanden äfven vid hög ålder uppnådde endast ringa groflek, oaktadt de ej vore hänförliga till ungskog utan borde få fritt afverkas; därför måste en viss åldersgräns väljas, dervid fröbarheten och skogsbeståndens behof af fred under deras lifligaste tillväxt borde i hufvudsak vara bestämmande. Med hänsyn härtill och då såväl fröbarheten som tillväxten utvecklades något olika i skilda

landsdelar, beroende på geografiskt läge och höjd öfver hafvet m. m. hade styrelsen bestämt sig för de i förslaget angifna åldersbestämmelser. — Der afverkning i ungskogsbestånd egde rum utan de garantier, som en af skogstjensteman upprättad skogshushållningsplan medförde, eller afverkningen utfördes annorledes än genom hjälpvallring eller hyggesrensning eller i beteshage för betets förbättrande, måste den anses skogsförödande och förbjudas, helst som genom intagande i lagen af nyss nämnda fall, i hvilka afverkning tillåtes, skogsegaren icke hindrades att verkställa de huggningar, som erfordrades för ungskogens vård och beteshagarnes vidmagthållande såsom sådana. — Om man invände, att skogsegaren kunde förebära sig sakna förmåga att bedöma, huruvida skogen uppnått den för afverkning tillåtna åldern eller ej, så erinrades häremot, att genom fällning af ett eller annat träd och årsringarnes räkning visshet härutinnan kunde vinnas utan afsevärd kostnad eller stort besvär. — Då lagens ingripande städse blefve beroende af fackmans undersökning och all afverkning för husbehof vore tillåten, så innebure den föreslagna lagen det minsta möjliga ingrepp i den enskildes skogsskötsel, som med någon verkan kunde ifrågasättas. — Beträffande redaktionen af lagförslaget anslöte det sig till Gotlandslagen den 30 mars 1894 såväl med afseende å påföljden för sköfling (§ 1) som i fråga om bestämmelserna rörande lagens tillämpning i öfrigt och kontroll deröfver (§§ 3, 4, 5); dock hade domänstyrelsen föreslagit för kronobetjeningen samma befogenhet och skyldighet som för kommunalnämnden, hvarigenom, åtminstone i en del orter, lagen nog blefve mer effektiv, då länsstyrelserna ej torde komma att underlåta tillhålla sina underlydande att fullgöra sin skyldighet.

Beträffande *exportafgiften*, så föreslås, att en sådan till belopp af 10 öre per kubikmeter pålægges oarbetade, sågade eller tillhuggna trävaror. Af sådana trävaror exporterades under 1893 i rundt tal 5 $\frac{1}{4}$ million kubikmeter, hvadan omkring 575,000 årligen skulle vara att påräkna i dylika afgifter. Härigenom skulle de syftemål i skogsvårdens intresse, som förut framhållits, väl tillgodoses. Man kunde tveka, huruvida ej äfven trämassefabrikationen borde påläggas en liknande afgift i förhållande till den konsumerade virkesquantiteten, men då denna industrigren vore jemförelsevis ny och särskildt inom de norra orterna behöfde vinna stadga och utveckling, borde frågan derom tills vidare lemnas öppen.

Angående sättet för *exportafgiftens användning* hade styrelsen tänkt sig:

1) De medel, som inflöte i exportafgifter, skulle användas utslutande för sådana ändamål, som afsåge enskild skogsvårds befrämjande.

2) Då förvaltningen af dessa medel ej torde kunna uppdragas åt någon redan befintlig länsmyndighet eller korporation, så borde en *skogsvårdsnämnd* tillsättas för hvarjt län. Hos en sådan kunde påräknas tillräcklig tid, intresse och sakkunskap; den borde bestå af landshöfdingen, ordförande, en skogstjensteman och 2 ledamöter, valde af landstinget.

3) Träexporterande skogsegare skulle ega att som ersättning för de arbeten, han utförde för skogsvården, återfå erlagd exportafgift intill $\frac{1}{3}$, med vilkor att han gjorde anmälan om sådan restitution samtidigt med afgiftens erläggande, och att arbetena utfördes på det sätt, som i punkt 6) sägs, och inom 3 år efter afgiftens erläggande.

4) Den del af exportafgifterna, som ej restituerades, skulle ingå till en allmän skogsvårdsfond, ur hvilken Kongl. Maj:t i mån af tillgång skulle till de skilda länen anvisa anslag till understöd för smärre skogsegares skogsvård samt för administrationskostnadernas bestridande.

5) De arbeten, som med ifrågavarande medel, såväl de till restitution anmälda som de från skogsvårdsfonden anvisade, skulle verkställas och ersättas, vore:

a) skogsodling och dermed förenad hyggesrensning;

b) hyggesrensning och markberedning, der för sjelfsåddens befordrande fröträäd kvarlemnats;

c) afdikning för skogsvårdsändamål;

d) om medelst syn af skogstjensteman och 2 gode män, af hvilka den ene borde vara i flottning förfaren, styrktes, att öfverårig småskog, som vore till försågning oduglig, borde för återväxtens befordrande afverkas, skulle efter nämndens bepröfvande till skogsegaren utbetalas af för restitution anmälda medel skäligt belopp såsom ersättning för hvad han styrkte sig hafva utgifvit antingen till byggande eller förbättrande af flottled för utflottning af sådan öfverårig skog eller i flottningsafgifter för dylikt flottgods eller på annat sätt, som af nämnden funnes befordra småvirkets bortskaffande till fördel för skogsvården.

6) Innan arbeten enligt punkterna a), b) och c) företoges, skulle till nämnden insändas uppgift dels å de skogar, der arbetena skulle utföras, dels å arbetenas beskaffenhet. Skulle ersättning för dessa utgå af till restitution anmälda medel, då skulle, detta oaktadt, arbetena

utföras i enlighet med de anvisningar och föreskrifter, som af nämndens tjänstemän eller arbetsförmän kunde varda meddelade; och skulle ersättningen sedan utbetalas enligt räkning, som af nämnden efter pröfning godkändes. Om arbetet bekostades af medel ur den allmänna skogsvårdsfonden, skulle det utföras under direkt ledning af nämndens arbetsförmän eller plantör, skogsegaren dock obetaget att dervid mot ersättning tillhandahålla manskap för arbetets verkställande och nödigt skogsfrö, som dock skulle vara af god beskaffenhet.

7) Skogsvårdsnämnden skulle sjelf ega antaga för ledning och kontroll af arbetena erforderliga förmän och plantörer äfvensom att hos domänstyrelsen begära biträde af extra skogstjänstemän. Ersättning åt nämndens ledamöter och biträdande extra skogstjänstemän skulle utgå enligt resereglementet eller enligt grunder, som af Kongl. Maj:t bestämdes. Arbetsförmäns och plantörers aflöning skulle bestämmas af nämnden.

Till sist anför domänstyrelsen: hushållningssällskapens verksamhet till skogsvårdens befrämjande kunde visserligen fortfarande bestå jemsides med skogsvårdsnämndernas, men fördelar af flerfaldig art kunde vinnas genom ett samarbete dem emellan. Detta kunde utan olägenhet låta sig göra, om hushållningssällskap egde att till skogsvårdsnämnden öfverlemna sitt anslag för skogsvårdens befrämjande för att användas efter de för nämndens arbeten stadgade grunder; men gemensamheten kunde endast afse de arbeten, som bekostades ur den allmänna skogsvårdsfonden, ej dem, som bekostades med restituerade exportafgifter, hvilket emellertid desto mindre borde hindra sammanslagningen, som i allt fall arbetena för restituerade afgifter måste särskildt bokföras. Det kunde sättas i fråga, om ej, i händelse sådant samarbete åstadkommes, hushållningssällskap borde ega insätta 2 ledamöter i nämnden. — Bildandet af *kommunskogar* hade uppstålts som ett af de ändamål, hvartill exportafgiften borde användas, och intet tvifvel funnes derom, att icke, om sådana skogar ställdes under vederbörlig kontroll, dermed för framtiden skulle ernås stora fördelar. Men svårigheten vore, att nästan all jord redan vore skiftad, och att ett återförande till gemensamhet endast kunde ske genom inköp eller expropriation af skogsmark. Vid köpeaftal derom skulle utan tvifvel prisanspråken ställas höga, och äfven vid expropriation, om sådan kunde ifrågasättas, komme marken att

öfverbetalas. Emellertid kunde det tänkas, att på en eller annan ort kunde hopbringas tillräckligt stora skogsarealer för gemensamt skogsbruk; och under sådana förhållanden vore det ej främmande för skogsvårdsfondens ändamål att lemna understöd till dylika företag, vare sig till förräntande af köpeskillingen eller till arbeten för skogsodling å skoglös mark. I allt fall borde ett vilkor härför vara, att skogen ställes under allmän kontroll. Fondmedels användande till räntebidrag borde, såsom en fråga af allmännare natur, ej afgöras af nämnden, utan underställas Kongl. Maj:t.

Öfver domänstyrelsens förslag hafva yttranden afgifvits af:

I. Stockholms län.

Landstinget: Så stränga bestämmelser som de i domänstyrelsens *lagförslag* mot ungskogens förödelse äro — med afseende å befolknings- och skogsförhållandena inom länet — här ej behöfliga. Lagstiftningen borde stanna vid ett åläggande för skogsegaren att sörja för skogens återväxt. Bestämmelserna i § 1 mom. 2 om trädens ålder såsom afgörande för frågan, om de äro att hänföra till ungskog eller icke, vore svåra att tillämpa i praktiken. Likaså bestämmelsen i § 2, att såsom sköfving af ungskog ej vore att anse, der afverkning egde rum enligt skogshushållningsplan, upprättad af skogstjensteman, ty blotta *tillvaron* af en sådan plan innebure intet tvång för den enskilde att förvalta sin skog enligt densamma. Kommunalnämnden och kronobetjeningen vore knappast lämpliga för sitt åliggande enligt förslaget att närmast hålla uppsigt öfver skogens vård; och antalet af gode män enligt § 5 vore, hvad beträffade detta län, öfverflödigt stort; stadgandet härom, liksom andra af förslagets bestämmelser, skulle leda till större kostnader än som vore behöfliga. — Hvad beträffade *exportafgiften*, hade landstinget intet att invända mot en sådan, att användas till bestridande af kostnader för betryggande af skogsåterväxt, då statsanslag utöfver de nu för skogsväsendet anvisade icke för detta ändamål kunde påräknas; och landstinget hade ej heller något att invända mot dess föreslagna storlek.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande: Frågan om hindrande af sköfving

af enskildes skogar torde ej kunna lösas med en lag, som passar för hela den del af riket, som domänstyrelsens förslag afser. Hvad Stockholms län beträffar, äro förslagets bestämmelser för stränga: här är det nog med en lag, som förpligtar skogsegaren att sörja för skogens återväxt. Mot *exportafgiften* har Kongl. Maj:ts befallningshafvande betänkligheter: så synes det oegentligt, att en sådan afgift skall åläggas blott den, som exporterar trävaror, icke den, som använder skogens alster till kolning eller trämasseved, ehuru mångenstädes skogsförödelse sker äfven för de senare ändamålen, och det i mycket beklagligt omfång. Ingenting vore, med hänsyn till trämasseindustriens egen framtid, mindre välbetänkt, än att den finge, såsom mångenstädes sker, bidra till en hejdlös skogsförödelse inom orten, utan att man för framtiden kunde påräkna någon jemförlig virkestillgång för fabrikationens fortsatta uppehållande. Att den ene, som afverkar skog för en viss användning, skall betala exportafgift, under det att en annan, som afverkar för annan användning, icke gör det, är ej öfverensstämmande med rigtiga lagstiftningsprinciper. Mindre egentligt är också, att exportafgifterna från det företrädesvis träexporterande Norrland skulle till stor del användas för befordrande af skogsåterväxt inom södra och mellersta delarne af landet, hvilket väl får antagas vara, åtminstone i viss mån, förslagets syfte, ehuru detta syfte (enligt hvad Kongl. Maj:ts befallningshafvande här nedan söker visa) icke torde kunna i någon större omfattning vinnas. Då vore det lämpligare, om man läte exportafgifterna ingå till en särskild fond för hvart län. Den skogsegare, som upplåter afverkningsrätt eller afyttrar det af honom sjelf afverkade timret till en exportör, finge ingen fördel af de exportafgifter, som inflöte för de å hans mark afverkade trävarorna, ehuru gagnet af afgifternas restituerande väl egentligen borde tillkomma skogsegaren, och restitutionen ej vara beroende deraf, att skogsegaren sjelf verkställer förädlingen och exporten. De skogsegare, som bäst vore i behof att undfå restitution af dessa afgifter, skulle ju ej erhålla någon sådan. De stora sågverksbolagen åter, som i regeln vore både skogsegare och exportörer, skulle återfå större delen af de afgifter de erlagt, men dessa bolag sörjde nog i sitt eget intresse för skogens återväxt, utan att man för deras skull behöfde vidtaga den omgång och tillskynda dem den uppoffring, som låge i en deposition af dessa afgifter och derefter en restitution af samma afgifter efter afdrag af en femtedel, som skulle åtgå till en förvaltningskostnad, hvaraf de ej ens medelbarligen hade gagn. Antagligt är, att exportafgifterna till större delen skulle komma att betalas af sådana sågverksbolag, som tillika vore

skogsegare och som derefter skulle återfå dem restitutionsvis, och om så är, kan det betviflas, att några nämnvärda bidrag för den allmänna skogsvårdsfonden skulle kunna påräknas. Men om åter ej betydande belopp dermed skulle vinnas, är det ej lämpligt att sätta i gång en så omfattande apparat som den af domänstyrelsen föreslagna. På grund häraf kan Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej förorda domänstyrelsens förslag om exportafgift å trävaror och hvad dermed är stäldt i sammanhang.

II. Upsala län.

Landstinget kan ej förorda *lagförslaget*, som allt för djupt ingriper i den enskildes förfoganderätt öfver sin egendom, och har samma detalj-anmärkningar mot bestämmelserna om åldersgräns för träden och om de närmast öfvervakande myndigheterna som Stockholms läns landsting. Med hänsyn också till de mångartade sätt, hvarpå skog, äfven af mindre dimensioner, nu kan tillgodogöras och genom hastigare omsättning än tillförene hållas vid magt, förordar landstinget en lagstiftning, som endast stadgar obligatorisk skyldighet för skogsinnehafvare att ombesörja återväxt å afverkad skog under inseende af sakkunnig person. Då lämpligheten af en sådan beskattningsform som *exportafgiftens* kan ifrågasättas, och då, enär endast en ringa del afverkad skog utföres emot den, som i form af bränsle, kol, råämne m. m. förbrukas inom landet, exportafgifterna skulle på bekostnad af ett mindre antal exportörer komma öfrige skogsegare till godo och sålunda verka i hög grad ojemnt, så afstyrkes förslaget äfven i denna del, särskildt som en lagstiftning, som blott stadgade skyldighet att sörja för återväxten, ej påkallade större kostnader än som kunde beredas af allmänna medel.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande: Om *lagförslaget* blefve lag, skulle närmaste följden blifva, att träkolstillverkningen skulle inskränkas, och priset på träkol, som redan nu är högt, ytterligare stegras; och en sådan stegring skulle innebära en stor fara för jernhandteringen, som är beroende af tillgången och priset på träkol. Äfven trämasseindustrien, för hvilken ung granskog företrädesvis användes, skulle hotas (export enligt kommerskollegii statistik för 1894 till ett värde af 9,309,000 kronor). Kommunalnämnden och kronobetjeningen kunde ej effektivt öfvervaka lagens efterlefnad, särskildt med hänsyn till dess bestämmelse om åldersgränsen, hvars tillämpning fordrar insigt i växtläran.

På dessa grunder afstyrkes lagförslaget. Angående *exportafgiften* påpekas, att domänstyrelsens resonnement, att det ej skulle ligga någon ting oegentligt deruti, att en skogsegare, som ej är exportör, i sista hand drabbas af exportafgiften, enär denna uteslutande skulle användas till skogsegarens eget bästa, är riktigt endast beträffande en skogsegare, som vansköter sin skog, under det att den skogsegare, som sköter sin skog fullkomligt forstmässigt, ej behöfver och ej kan begära understöd från skogsvårdsfonden, ehuru han bidrager till fonden genom minskade pris för sitt virke. Detta vore ej rättvist. Vidare skulle exportafgiften uppmuntra till liknöjdhet för skogsvården: den enskilde skogsegaren, eller rättare skogsmarksegaren, skulle föga vårda sig om sin kalhuggna skogsmark, utan lugnt afvakta skogsvårdsnämndens ingripande. Afgiften skulle, långt ifrån att gagna, lända till skada genom att motverka den enskilde skogsmarksegarens företagsamhet och skulle verka hämmande på träexportörernas företagsamhet. De flesta exportörer äro sågverksegare, och dessas bemödanden gå för närvarande ut på ej blott att af virket uttaga så mycket plank, bräder och dylikt som möjligt, utan äfven att förädla och för export tillgodogöra allt affall, som vid sågningen uppstår, och klart är, att ju mera sådant affall tillgodogöres, dess bättre både för exportören och landet. Införes nu exportafgift att utgå per kubikmeter, så följer här af, att den sågverksegare och exportör, som genom den klokaste omtanken och de största uppoffringarne åstadkommit det bästa resultatet, så att den största quantiteten förädlad vara ur virkesmassan frambringas och exporteras, får betala högsta exportpremien — till fördel kanske för en liknöjd skogsmarksegare, som antingen alls icke eller allt annat än mönstergilt skött sin skog. Sådant skall inverka förlamande på sågverksegarnes och exportörernas verksamhet till men för trävaruhandteringens rationella skötande och till skada för landet. Exportafgiften synes således både orättvis och skadlig, och i de land, särskildt i Finland, der den finnes, lär erfarenheten ha visat, att den motverkar en ekonomisk skogshushållning. Derfor afstyrkes förslaget äfven i denna del.

III. Södermanlands län.

Landstinget: De af domänstyrelsen framlagda förslagen äro ej af beskaffenhet att kunna verksamt främja en förbättrad hushållning med enskildes skogar. Enligt *lagförslagets* § 2 skulle till sköflande ej hän-

föras afverkning å »till beteshage häfdad mark för betets befordrande»; då nu i länet skogsmarken i allmänhet är inhägnad och användes för betning, skulle der skogssköfving opåtaladt kunna bedrifvas, under förväändning att afverkningen skedde för betets befordrande; och det blefve omöjligt att göra lagen verksam. Föreskriften i § 3 om »nödig vård» är allt för obestämd; och stadgandet i § 4 om kommunalnämndens uppsigt öfver skogsvården är olämpligt. *Exportafgiften* skulle allt för mycket betunga trävarurörelsen, som hufvudsakligen är grundad på export. Och ovisst är om målet skulle vinnas derigenom, då afgiften ej skulle träffa hvarje art af skogsafverkning, som bör motarbetas, exempelvis kolning. Detta vore också orättvist, liksom att det virke, som förbrukades inom landet, icke skulle beläggas med afgift lika väl som det exporterade.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande: Grundtanken i *lagförslaget* är riktig, och lagen skulle, då den lemnade fri afverkningen å den äldre skogen och till husbehof, icke kunna anses kränkande för den enskildes dispositionsrätt, hvilken måste vara ytterst beroende af hvad det allmännas väl kräfver; och bestämmelsen om åldersgräns är åtminstone för de sydliga och mellersta landskapen lämplig. Likväl finnes anledning till anmärkningar mot några af lagförslagets bestämmelser, ehuru Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke delar landstingets betänkligheter rörande stadgandet om fri afverkning för betets räkning (enär den tillåtna afverkningen skall ske å mark, som särskildt häfdats som betesmark, och den omständigheten, att en egendoms hela inhägnade skogsmark begagnas till betning, ej lär gifva den egenskapen af beteshage, ehuru detta kunnat vara tydligare uttryckt). Orden i § 3 »nödig vård» skulle kunna, i öfverensstämmelse med Gotlandslagen, förtydligas genom tillägget: »för ofvannämnda ändamål». Kongl. Maj:ts befallningshafvande har samma anmärkningar som landstinget mot kommunalnämndens uppsigt och anmälningspligt. Detta skulle för dem blifva ett förhatligt uppdrag, vida skildt från den verksamhet, för hvilken nämnden tillsatts. Ett sådant stadgande skulle mötas med allmän ovilja och skulle verka, att omsättningen i kommunalnämnden blefve allt för snabb för ett rätt vårdande af kommunens angelägenheter. Uppsigten bör anförtros åt skogsbetjeningen, som har insigt och, möjligen med undantag för Norrland, också tid dertill. I fråga om *exportafgiften* instämmer Kongl. Maj:ts befallningshafvande med landstinget; den skulle blifva betungande synnerligen för de skogsegare, som ej vore exportörer och som fått vidkännas minskning i priset utan att kunna återfå någon del af förlusten. De skulle väl få, enligt förslaget, understöd från

skogsvårdsfonden, men då exportörerna utgjordes mest af stora sågverksbolag, som sjelfva egde skog och som skulle därför få sina afgifter restituerade, blefve det nog blott ett fåtal andra skogsegare, som kunde få understöd; afgiften skulle således ej medföra det åsyftade gagnet. Obilligt skulle också vara, att exportörerna skulle påläggas skatt till förmån för smärre skogsegare. Derfor kan Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej förorda bifall till domänstyrelsens förslag, sådant det nu föreligger.

IV. Östergötlands län.

Landstinget tillstyrker ej *lagförslaget*, som skulle hindra den enskilde jordegaren från att afverka sin skog, då han funne det för sig fördelaktigast. Svårigheter skulle uppstå vid bestämmandet af trädens ålder, och hvarken kommunalnämnden eller kronobetjeningen eger förutsättningar för tillsynen. Landstinget anser, att med rätten att fritt afverka sin skog bör vara förenad skyldigheten att sörja för återväxten. Genom *exportafgiften* är en synnerligen enkel form funnen för tillämpningen af denna grundsats. Beträffande bestämmelserna om denna afgift och dess användning ansluter sig landstinget till domänstyrelsens förslag, men påpekar önskvärdheten deraf, att ej blott träexporterande skogsegare, utan äfven sådan skogsegare, som ej sjelf exporterar sitt virke, må få rätt att, såsom ersättning för de arbeten för skogsvården, som han utfört, »återbekomma erlagd exportafgift».

Kongl. Maj:ts befallningshafvande afstyrker *lagförslaget*, särskildt med afseende å svårigheterna för kontrollen. Förslaget om *exportafgift* är beaktansvärdt, men icke ringa praktiska svårigheter torde möta vid tillämpningen; ty mycken vikt ligger uppå, att största delen af dessa medel komma skogarne till godo och ej uppslukas af förvaltnings- och tillsyningskostnader, men att ändock en verksam kontroll utöfvas. En utredning torde vara nödig, innan ett tillförlitligt omdöme kan fällas om sistnämnda förslags praktiska värde, och om en sådan anhåller Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

V. Jönköpings län.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott har åtskilliga detaljanmärkningar mot *lagförslaget*. Mot § 1 mom. 1 anmärkes, att det är svårt att afgöra hvad som är »husbehof»; mot § 1 mom. 2 att genom

förbud, beträffande mellersta delarna af landet, att afverka träd under 40 års ålder skulle hindras ett skogsbruk med 30- à 40-årig omloppstid, hvilket kunde i ekonomiskt hänseende vara lika fördelaktigt som ett sådant med 80- à 100-årig omloppstid; mot § 2 göres samma anmärkning, som förut är gjord beträffande tillåtelsen att afverka å inhägnad och till beteshage häfdad mark för betets befordrande (i länet är i allmänhet skogsmarken inhägnad och användes till bete); mot § 3 anmärkes det sväfvande i uttrycket »nödigt vård»; mot § 4, att kommunalnämnden ej är kompetent och ej har tid att, utan ersättning, utöfva tillsynen. Mot *exportafgiften* hyser utskottet betänkligheter, ehuru det föreslagna ändamålet dermed är behjertansvärdt. Vår betydande träexport skulle minskas och på många ställen upphöra. Nästan oöfvervinneliga svårigheter skulle möta för en rättvis fördelning af de medel, som influtit i exportafgifter, bland dem, som fått vidkännas utgiften. Till sist framhåller utskottet, att en enda lag för riket är en orimlighet, och att den rätta vägen, på hvilken man för öfrigt redan inslagit, är att gifva olika bestämmelser för olika landsdelar.

Landstinget har anhållit om uppskof med afgifvandet af sitt yttrande till tiden närmast efter 1896 års landsting och fått sig detta uppskof beviljadt.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande framhåller, att detta län framför många andra har behof af sparad skog dels såsom förmedlande nederbörden till södra Sveriges flesta vattendrag och dels såsom den enda utväg af de många, ej för odling men för skogsväxt lämpliga markerna derinom, anser nödvändigheten af en skogslagstiftning som i någon mån reglerar skötseln af de enskilda skogarne, uppenbar, och upplyser, att under de tre åren 1892—1894 å länets jernvägsstationer inlastats 177 millioner kg. virke och till länets fabriker levererats öfver $8\frac{1}{2}$ millioner kg. Svårigheterna för en tillfredsställande lagstiftning rörande den enskilda skogsvården äro emellertid ej nöjaktigt lösta genom domänstyrelsens *lagförslag*: Den på fröbarheten grundade åldersgränsen för ungskog kan anses i åtskilliga fall för hög, då det på vissa orter skulle löna sig att afverka träden före 40 års ålder och ersätta dem genom artificiell sådd eller plantering i stället för genom sjelfsådd; stadgandet om rätt till afverkning för »husbehof» är tänjbart, synnerligast vid jämförelse med bestämmelsen i § 2 om afverkning af skog i beteshage, ett stadgande som, hvad länet beträffar, skulle göra lagen svår att tillämpa, då, såsom hushållningssällskapet anmärkt, i allmänhet all skogsmark derstädes är inhägnad och använd till bete; kommunalnämnden har ej den sakkunskap eller den sjelfständiga ställning

gent emot kommunens större skogsegare, som fordras för kontrollen öfver skogsvården, och tveksamt är, huruvida denna tillsyningspligt skulle kunna påläggas nämnden utan ersättning; den enda verksamma uppsigten skulle kunna utöfvas af skogstjensteman, vare sig vederbörande jägmästare eller särskildt tillförordnade skogsinspektörer. På dessa grunder afstyrker Kongl. Maj:ts befallningshafvande lagförslaget. — Förslaget om *exportafgift* tilltalar Kongl. Maj:ts befallningshafvande, men afgiften borde drabba äfven exporten af trämassa och bearbetadt trä i förhållande till den träqvantitet de innehålla. Dylika industrier äro ofta nog synnerligen skogsödande, då de kunna tillgodogöra sig äfven de mindre dimensionerna, och något skäl till deras understödjande på det framtida skogskapitalets bekostnad kan Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej finna. Restitution af exportafgiften borde tillkomma äfven den icke exporterande skogsegaren, som drabbas utaf afgiften genom en minskning i priset. Enligt styrelsens förslag skulle nemligen understöd ur den allmänna skogsvårdsfonden anvisas blott för »smärre skogsegares skogsvård», ehuru virke, som exporteras, i allmänhet tages från de större skogarne. Härigenom skulle i Jönköpings skogrika, till hafvet ej gränsande län samtliga skogsegare af någon betydighet icke för sitt exporterade virke komma i åtnjutande af restitution, och detsamma skulle gälla staten för exporteradt virke för dess skogar. Administrationskostnaderna borde, liksom i fråga om andra statsändamål, bestridas från den allmänna budgeten och ej af exportafgifterna. Förslagets *princip* om en lindrig exportafgift och dess användning för befrämjande af skogens återväxt synes i allt fall Kongl. Maj:ts befallningshafvande tilltalande. — På de af domänstyrelsen anförda skäl anser Kongl. Maj:ts befallningshafvande det knappast vara att hoppas, att man skulle kunna med besparingen å exportafgiften underlätta bildandet af kommunskogar, hvilka först efter 50—70 år skulle gifva någon afkastning.

VI. Kronobergs län.

Landstinget anser de föreslagna åtgärderna olämpliga och afstyrker hela förslaget.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande framhåller, att klagan öfver en allt för långt drifven årlig afverkning af de enskilda skogarne väl eger sin tillämpning äfven på Kronobergs län, men afstyrker *lagförslaget* på samma grunder, som anförts af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i

Jönköpings län (utom beträffande anmärkningen mot åldersgränserna). Finner idén om en *exportafgift* för skogsvårdsändamål tilltalande, men har mot förslaget detaljbestämmelser härutinnan samma anmärkningar som Jönköpings länsstyrelse (med undantag för sistnämnda länsstyrelses åsigt, att exportafgiften borde drabba äfven exporterad trämassa och bearbetadt trä, hvarom intet yttrats i Kronobergs länsstyrelses utlåtande).

VII. Kalmar län.

Norra *landstinget*, genom komiterade, hyser stora betänkligheter mot och afstyrker *lagförslaget*: ehuru en med moderation genomförd förening af ungskogens fridlysning och skyldighet att skaffa återväxt skulle kraftigare än något annat verka för bevarandet och förbättrandet af de enskildes skogar, är det allmänna medvetandet ännu ej moget för en sådan lagstiftning. För öfrigt skulle det på vissa trakter bereda skogsegaren större ekonomisk fördel att afverka skogen ung än att låta den stå till mognad, och för landet i sin helhet ligger mindre vikt på, att det sörjes för skogens återväxt än derpå, att ungskogen når viss ålder eller groflek, innan den skördas. För landet söder om Dalarne behöfves således framför allt en lagstiftning, som stadgar skyldighet för skogsegare att sörja för återväxten. Kostnaderna härför borde blifva jemförelsevis obetydliga; och medel dertill skulle kunna anskaffas genom *afgift å exporteradt virke*, hvilken emellertid borde sättas så lågt som möjligt. Mot domänstyrelsens förslag till hufvudgrunder för afgiftens användning göras emellertid anmärkningar: ej blott »smärre» skogsegare, utan alla, som fullgjort föreskrifna vilkor, borde vara berättigade till ersättning ur skogsvårdsfonden; ur 5) synes mom. d. kunna uteslutas; bestämmelsen i 6) att arbetet för återväxten skulle, efter anmälan, utföras under direkt ledning af nämndens förman eller plantör skulle, ehuru kontrollen derigenom betydligt underlättades, medföra olägenheter, ty då alla säningsarbeten måste utföra på våren, så blefve det svårt för nämnden att tillhandahålla nödigt antal förmän eller plantörer för ledning af arbetet på en mängd ställen vid samma tid. Derför borde det stå skogsegaren fritt att vända sig till nämnden för erhållande af kunnig förman eller på annat sätt låta utföra arbetet, i hvilket senare fall nämnden skulle låta afsyna arbetet och kostnadsräkningarne bestyrkas af trovärdiga personer, innan ersättning lemnades. Till sist påpekas, att i förslaget ej finnas bestämmelser om skydd för skogsplantorna mot skada genom betning, exempelvis genom förbud

mot betning före viss tid på sommaren, och anmärker, att för Kalmar län, som har 2 landsting, borde finnas 2 skogsvårdsnämnder.

Södra landstinget kan ej tillstyrka förslaget och förordar en sådan skogslag, som landstinget för sin del antog 1890.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande omnämner, att Kongl. Maj:t enligt nådigt bref den 27 maj 1892 icke godkänt det af södra landstinget omförmälda förslaget, hvilket gick ut på att främja skogens återväxt genom skyldighet för afverkare att qvarlemna därför erforderliga fröträd, ungskog eller växande plantor, och förordar en lag i denna riktning, för hvilken alltså båda landstingen uttalat sig, tillstyrker ej domänstyrelsens lagförslag och ansluter sig till norra landstingets yttrande beträffande lämpligheten af exportafgiften och de anmärkningar, som derifrån framstälts i fråga om de föreslagna bestämmelserna för afgiftens användning.

VIII. Gotlands län.

Landstinget erkänner behovet af lämpliga åtgärder till befordrande af skogens återväxt inom länet, men då inga andra skogsegare än de exporterande skulle få sin afgift restituerad, så skulle, enligt styrelsens förslag, sådant det nu föreligger, denna förmån ej bli till någon nytta för länets skogsegare, hvilka endast undantagsvis sjelfva syssla med export; någon utväg borde beredas för att den restituerade *exportafgiften* måtte komma den verkliga skogsegaren i mån af vidtagna förbättringar i skogsvården till godo. Landstinget upplyser, att exporten af trävaror från Gotland under år 1894 utgjort 27,744 kubikmeter.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som, likasom landstinget, ej haft att yttra sig om styrelsens *lagförslag*, anser förslaget om *exportafgift* vara förtjent af uppmärksamhet, och att en sådan afgift är fullt befogad. Af domänstyrelsens förslag till bestämmelser för de genom afgiften influtna medlens användning gillar Kongl. Maj:ts befallningshafvande endast punkten 1). Skogsvårdsnämnden synes kunna med fördel ersättas af hushållningssällskapens förvaltningsutskott, som lätt kunde skaffa sig sakkunnigt biträde vid behof. Beträffande exportafgiftens restitution är Kongl. Maj:ts befallningshafvande af samma åsigt som landstinget och framhåller, att i länet åtgärder för skogsvård, såvidt de kräfva utgifter, knappast kunna vara annat än åtgärder för återväxt efter en skogsförödelse, som enligt den för länet gällande särskilda skogslag behandlas som lagöfverträdelse. Att låta den del af export-

afgifterna, som ej restitueras, ingå till en allmän fond, ur hvilken Kongl. Maj:t skulle utdela anslag till de olika länen, vore en onödig och olämplig omgång, särskildt för länet, för hvilket exportafgifterna ej komme att uppgå till mer än några tusen kronor pr år. I stället för domänstyrelsens förslag om exportafgifternas användning kunde för Gotlands län lämpligen föreskrifvas, att afgifterna användes dels till åtgärder för en förbättrad tillsyn å efterlefnaden af länets skogslag, dels för den undersökningskostnad, som enligt lagens § 4 mom. 3 skall utgå af landstingsmedel.

IX. Blekinge län.

Landstinget: Den föreslagna lagen skulle inom länet vinna endast ringa tillämpning, ty jordstyckningen har gått så långt, att antalet skogar, der det afverkas för annat än husbehof, icke är stort. Utom det betänkliga, som alltid ligger uti ett ingripande i den enskildes eganderätt, påpekar landstinget, att i följd af den ofullständiga kontrollen lagen ej skulle verka, der den vore af nöden, och att tillämpningen af densamma skulle blifva ojemn. Derfor afstyrker landstinget *lagförslaget*. *Exportafgiften* grundar sig på en princip, som är betänkelig och för närvarande inom den svenska lagstiftningen öfvergifven. Dess införande skulle kräfva omfattande och kostsamma anordningar, och inom länet har erfarenheten visat, att hushållningssällskapet med sina medel verkat med mycken framgång för skogsodling; om statsanslaget höjdes, skulle ändamålet lättare vinnas. På dessa grunder afstyrker landstinget jemväl förslaget om exportafgift.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande afstyrker äfvenledes förslaget i sin helhet, derför att den föreslagna *lagen* icke skulle kunna öfvervakas hvarken af kommunalnämnden, som hvarken är kompetent eller har tid att utan ersättning utöfva tillsynen, eller af kronobetjeningen, som är fullt upptagen af sina öfriga åligganden.

X. Kristianstads län.

Alltsedan 1893 finnes inom länet en skogsodlingsförening, som har 744 medlemmar, och som har till ändamål att verka för skogsodling å enskilde jordegare tillhöriga kalmarker inom länet. Skulle denna förening samverka med den föreslagna skogsvårdsnämnden eller

till nämnden öfverlemna sina medel, 1894 uppgående till 5,000 kronor, så skulle den gifvetvis komma att förqvävas. Emellertid torde denna öfver hela länet utgrenade förening för saken verka vida bättre än den föreslagna nämnden. Den föreslagna lagen är för länet obehöflig, så mycket mer som den ej skulle hindra den skada, som å odlingsmarker ännu här och hvar göres genom en oförståndig ljungränning för erhållande af betesmarker. Exporten af trävaror från länet kan ej anses förödande och bör ej hämmas samt tål ej någon *exportafgift*. Samtliga de af domänstyrelsen föreslagna åtgärderna äro under i länet nu befintliga förhållanden obehöfliga.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande instämmer, utan att underskatta betydelsen af att åtgärder vidtagas till främjande af en ändamålsenlig skötsel af enskildas skogar, i landstingets åsigt. De trävaror, som utföras från länet och som mest bestå af ved, äro ej af beskaffenhet att kunna bära en *exportafgift*. En sådan skulle göra, att exporten snart upphörde, hvarigenom åter priset på trävaror vid afsättning inom landet skulle nedtryckas. Ändamålet med exportafgiften kan också, hvad länet beträffar, nås utan tvångsåtgärder. De större egendomarne, der någon skogskultur af betydelse förekommer, torde nu öfverallt följa en uppgjord skogshushållningsplan och sörja för skogens återväxt. Med afseende på dessa behöfs således ingen sådan lagstiftning som ifrågasatts, och om skogshushållningen på de mindre egendomarna vårdar sig den omtalade skogsodlingsföreningen, som har anslag af staten, landstinget och hushållningssällskapet. Angående *lagförslaget* gäller detsamma, som Kongl. Maj:ts befallningshafvande erinrat beträffande behöfligheten af en *exportafgift*. Dessutom bemärkes, att hvarken kommunalnämnden eller kronobetjeningen skulle, bredvid sina öfriga sysslor, ha tid att utöfva tillsynen, och ett af Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddeladt förbud skulle helt visst visa sig föga verksamt mot en jordegare, som ej ville rätta sig derefter; lagen skulle därför icke blifva effektiv.

XI. Malmöhus län.

Landstinget anser någon lagstiftning till främjande af den enskilda skogshushållningen inom länet icke vara af behovet påkallad.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande: Af länets 455,508 hektar äro 60,496 hektar skogbärande mark, hvaraf följer, att skogshushållningen inom länet ej kan hafva annat än en jemförelsevis underordnad be-

tydelse. Å de större egendomarne finnes visserligen ganska värdefull skog, hvilken i allmänhet omsorgsfullt vårdas och äfven utvidgas, men med afseende dels å denna omvårdnad och dels de mindre tillfällena att utvidga området af den skogbärande marken, synes åtminstone någon grund finnas för landstingets åsigt om obehöfligheten för länet af en lagstiftning för den enskilda skogsvården. Barrskog, det enda skogsslag, som afses i domänstyrelsens lagförslag, förekommer inom länet väsentligen ej på annat sätt än planterad; och der jordegaren med kostnad uppdragit barrskog, kunde med fog äfven antagas, att den icke afverkas på annat sätt, än som med dess rätta vård är för- enligt. Hvad angår den barrskog, som planterats till värn mot flyg- sanden, så borde den bevaras ej blott mot afverkning till afsalu, utan äfven mot afverkning till husbehof eller under förevändning af odling. Derför är *lagförslaget*, som möjligen kunde verka menligt genom dess ingrepp i den enskildes förfoganderätt öfver sin egendom, för länet hvarken nödigt eller nyttigt. Beträffande den föreslagna *exportafgiften* anmärkes, att, då Sverige exporterar trävaror i betydlig myckenhet, priset å trävaror inom landet väsentligen torde vara beroende af priset å världsmarknaden, och att, då detta sistnämnda pris ej torde komma att höjas med exportafgiftens belopp, denna afgift torde komma att verka en minskning af värdet utaf landets skogskapital till men för de jordegare, som ega skog till afsalu. Sålunda skulle den jordegare, som sparat sin skog och fått vidkännas en mot exportafgiften svarande nedsättning i priset å densamma, få vidkännas kostnaden för skogs- odlingsarbeten å mark, hvars egare sköflat sin skog. Den större skogs- egaren finge vidkännas afgiften, men skulle ej ens ega anspråk på bidrag till sina skogsodlingsarbeten. Deremot kunde förväntas, att en ej obetydlig del af exportafgifterna (enligt domänstyrelsen $\frac{1}{3}$) skulle åtgå till förvaltningskostnader. Exportafgiften vore därför ej ett rätt- vist och lämpligt sätt för uppmuntrande af den enskilda skogsvården; och Kongl. Maj:ts befallningshafvande förklarar sig ej hafva skäl att förorda styrelsens framställning i dess helhet.

XII. Hallands län.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott: Principielt förkastlig är hvarje lag, som förbjuder skogsegaren att afverka skogen vid den ålder, han anser fördelaktigt, och utskottet meddelar flera exempel på, huru skogsegare just ur skogsvårdssynpunkt med fördel afverkat ungskog.

Åldersgränsen skulle bli svår att bestämma: det skulle bli ett oerhördt arbete att räkna årsringarne på t. ex. pappersved, och hur skulle åldern kunna afgöras före afverkningen? För södra Sverige är åldersgränsen föreslagen för sen, den borde sättas till 25—30 år. Bestämelsen om betesmarken i förslaget § 2 skulle, åtminstone för mellersta och södra Sverige, leda dertill, att snart all skog blefve insynad under benämningen betesmark. Kontrollen blefve svår att anordna, och hvarken kommunalnämnden eller kronobetjeningen hade tillräcklig sakkunskap eller tillräckligt oberoende ställning för att kunna utöfva tillsynen; skogstjenstemännen vore de enda, som vore lämpade därför, men dertill skulle behövas ett oerhördt stort antal sådana. Någon nämnvärd skogssköfling förekommer ej i länet, och den hufvudsakliga träexporten från halländska hamnar utgöres af virke från angränsande län; deremot skulle ett lagförslag till förekommande af ljungbränning hafva den största betydelse för länet. Förslaget om *exportafgift* är deremot förtjent af uppmärksamhet, just därför att afgiften i sista hand drabbar skogsegaren och förslaget sålunda är grundadt på den rigtiga principen, att skogsegaren, som afverkar, bör sörja för återväxten; men afgiften borde drabba äfven pitprops och pappersved, möjligen med någon reduktion i förhållande till deras värde gent emot sågadt eller upphugget virke. Någon särskild skogsvårdsnämnd behöfdes ej, dess åligganden kunde lämpligen skötas af en delegation från hushållningssällskapet, som redan förut har skogsvården om händer.

Landstinget: *Lagförslaget* genomförande skulle jemte en allt för stor inskränkning i eganderätten genom förbudet mot ungsogs fällande hämma trämasseindustrien, och bestämmelserna om åldersgränserna skulle blifva svåra att tillämpa, hvarjemte kontrollen skulle för skogsegaren medföra allt för stora kostnader. Landstinget biträder ej heller förslaget om en *exportafgift*, som hufvudsakligen skulle komma att drabba skogsegaren utan att bereda honom någon motsvarande fördel. Landstinget afstyrker därför förslaget i dess helhet och anser, att det önskade målet säkrast skulle nås genom stadganden för återväxtens befrämjande samt förbud mot svedjande och ljungbränning.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande framhåller, att den betänkligaste följden af skogsförödelse är den, att skogsmarken försämras och till och med kan blifva fullständigt ofruktbar, och anmärker, beträffande *lagförslaget*, att markens kalläggande sker lika väl genom afverkning af ett gammalt bestånd, hvartill skogsegaren skulle ha full rätt, som genom afverkning af ungskog, och medför lika menliga följder för marken. Om åldersgränsen bestämmes till 40 år för mellersta Sverige

och för det småländska höglandet, så bör gränsen sättas lägre, t. ex. till 30 år för Halland på grund af klimat- och jordmånsförhållanden. I allmänhet lemnar förslaget rum för samma anmärkningar, som kunna rättas mot en dimensionslag, främst den, att skogsegaren betages rätten att använda sina skogsalster på sätt han finner tjenligast. En sådan inskränkning ligger lika litet i skogsvårdens som i industriens intresse och påkallas ej heller, hvad länet angår, af andra förhållanden; ty faran af den skogsförödelse, som på många ställen eger rum, består mindre deri, att ungskog afverkas än uti den hänsynslöshet vid afverkningen, som lemnar all försorg om framtida växtlighet på marken ur sigte. På dessa grunder finner Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att förslaget icke kan förordas. Mot en *exportafgift* och dess användningssätt synes deremot intet vara att invända, under förutsättning att så ordnades, att skogsegaren finge restituerad exportafgiften för de å hans mark afverkade trävarorna; ty af den enes skogstillgångar bör ej afses medel till gäldande af hvad en annan brutit eller underlåtit. Afgiften skulle, enligt förslaget, ej heller komma att lemna afsevärda bidrag till skogsvårdsfonden, ty den exportör, som ej redan vore skogsegare, skulle skynda sig att inköpa skogsmark för att utan kostnad för sig få den kultiverad. Ehuru principen, att vid försäljning af skog för export skogsegaren bör till befordrande af återväxt å det afverkade området afse erforderligt belopp af den försålda skogens värde, således är riktig, återstår ännu att finna mera tillfredsställande former för dess tillämpning, innan lagstiftningen upptager den. — Kongl. Maj:ts befallningshafvande instämmer till sist i hvad hushållningssällskapetets förvaltningsutskott och landstinget anfört beträffande behovet af förbud mot svedjande och ljungränning.

XIII. Göteborgs och Bohus län.

Landstinget afstyrker förslaget i dess helhet och anser ej lämpligt att fastställa samma regler för skogsvården att gälla för större delen af riket. Den *föreslagna lagen* skulle ej uppfylla sitt ändamål, helst som de kommunala myndigheterna ej ega förutsättningar för att rätt kunna utöfva tillsynen. Beträffande *exportafgiften* framhålles, hurusom stora svårigheter skulle blifva förenade med dess uttagande särskildt inom länet och i de utefter gränsen mot Norge belägna provinserna, hvarifrån stora massor af virke föras öfver gränsen för att sedan utskeppas från Norge. Också kan ifrågasättas, om de influtna medlen

blefve rättvist fördelade enligt förslaget. Förmånen af exporttullen i form af restituerade medel skulle nog främst tillfalla de stora, exporterande skogsegarne, ty endast i sällsynta undantagsfall exporterar den mindre skogsegaren, och anslagen ur skogsvårdsfonden torde ej kunna blifva betydande. De större skogsegarne skulle lätt kunna bereda sig fördelar på de mindres bekostnad. En exportör skulle nemligen, om han vore egare af några skogsplotter, lätt kunna få restitution af exportafgift, som han erlagt för af honom inköpt virke, och detta gäller särskildt de stora sågverksbolagen, hvars inköpta timmer alltid märkes med bolagets stämpel, till följd hvaraf det nog blefve svårt, om ens möjligt, för myndigheterna att afgöra, huru stor del af det exporterade virket, som verkligen afverkats på bolagets mark. Förslagets tillämpning i denna del skulle kräfva så stora kostnader, att utaf fondens medel sannolikt endast en ringa del skulle komma de mindre skogsegarne till godo. Länet skulle ej skörda några fördelar af förslagets genomförande.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande åberopar landstingets yttrande.

XIV. Skaraborgs län.

Landstinget anser, att inom länet fara är för brist på nödiga skogsprodukter för framtiden, om ej kraftiga åtgärder vidtagas för återväxtens främjande, men gillar ej *lagförslaget*, som skulle förnärma individens rätt och hvars tillämpning skulle möta svårigheter. Det skulle derjemte sannolikt verka återgång i den inom denna landsdel allt mer terräng vinnande åsigten om nödvändigheten att vid afverkning tilllämpa trakthuggningssystemet och inskränka rätten att tillgodogöra just det virke, som för närvarande är lättast att afsätta och lemna bästa behållningen, nemligen pappersveden. Målet torde lämpligast vinnas genom stadgande om skyldighet att sörja för återväxten å afverkad mark, som ej odlas. — Ehuru en *exportafgift* ej skulle väsentligen beröra länet, anser dock landstinget, att en låg sådan för skogsvårdsändamål skulle verka gagneligt.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande: Då en lagstiftning, byggd på den rigtiga grundsatsen, att staten bör förhindra sköfling och förödelse af ungskog å sådan mark, som ej kan eller skall användas för annat ändamål än skogsbörd, visat sig medföra mycket goda verkningar för Gotland, så finnes intet skäl, hvarför den ej skulle vara nyttig äfven för

andra delar af landet. Åldersgränsbestämmelserna, såsom föreslagna af sakkunnig myndighet, torde vara rigtiga, och Kongl. Maj:ts befallningshafvande har ingen anledning betvifla, att den bestämmelse härutinnan, som skulle gälla för Skaraborgs län, är för den orten lämplig. Stadgandena i § 2 äro ändamålsenliga och torde undanrödja landstingets farhåga för en återgång från trakthuggningssystemet samt bereda möjlighet för att tillgodogöra pappersveden, der det kan ske utan att åstadkomma öfvervägande skada. Likaså äro stadgandena i §§ 3—6 ändamålsenliga. Kongl. Maj:ts befallningshafvande erkänner, att kontrollen skulle möta svårigheter, därför att polistjenstemännen på landet äro fåtaliga och upptagna af andra åligganden, och därför att ej mycket torde vara att vänta af kommunalnämndens verksamhet i detta hänseende, men med god vilja kunde dock mycket åstadkommas; och åtminstone skulle *det* vinnas, att befolkningen så småningom lärde sig inse vigten af en ändamålsenlig skogshushållning. Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordar i allt hufvudsakligt *lagförslaget*, och anser att en lag, som blott stadgade skyldighet att sörja för skogens återväxt, till följd af bristen på kontroll och omöjligheten att förebringa erforderlig bevisning skulle blifva blott en död bokstaf. — Förslaget om *exportafgift* är icke tilltalande. Ehuru skogsafverkningen är en nödvändig förutsättning för träexporten, är likväl exportörens och skogsegarnes verksamhet hvar för sig sjelfständig och ej ens sammanfallande, då de bedrifvas af samma rättssubjekt. Derfor är det ej säkert, att man genom att belägga exportrörelsen med en afgift kommer att beskatta den verksamhet, som man egentligen vill beskatta, afverkningen. I allt fall skulle det vara en orättvisa, att den skogsafverkning, som ej föranledde till export, blefve obeskattad. Emellertid har Kongl. Maj:ts befallningshafvande intet väsentligt att erinra mot de af domänstyrelsen föreslagna åtgärderna, för hvilkas anordnande exportafgiften skulle användas, men då erforderliga medel härför ej böra anskaffas genom exportafgift och ej kunna erhållas genom direkt statsanslag, anser Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att de borde anskaffas på annat sätt, till exempel genom beskattning af all verklig inkomst af skogsafverkning utöfver husbehof å egen eller annans mark, hvilken beskattning skulle ske i enahanda ordning, som är föreskrifven för bevillningstaxeringen.

XV. Vermlands län.

Landstinget: Förbud, enligt *lagförslaget*, mot tillgodogörande af icke 40-årig ungskog (inom länet) skulle allt för mycket ingripa i den en-

skildes rätt och försvåra eller omöjliggöra det skogsbruk, som afser kolning och som inom länet hufvudsakligen idkas. Ändamålet skulle lättare vinnas genom stadgande om obligatorisk frösådd eller om andra åtgärder till skogens återväxt. Då det derjemte vore obilligt att låta den jämförelsevis ringa del af det inom riket afverkade skogskapitalet, som exporteras, betungas af en särskild *exportafgift*, så afstyrker landstinget hela förslaget.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser en gemensam skogslag för hela mellersta och södra Sverige icke lämplig; och *lagförslagets* bestämmelser, huru lämpliga de än må vara för Gotland, äro icke lämpliga för Vermlands län. Så är det knappast tänkbart, att kommunalnämnderna i länets stora kommuner skulle kunna med någon framgång handhafva kontrollen; detsamma gäller om kronobetjeningen, och ingendera har nödig fackkunskap. För Kongl. Maj:ts befallningshafvande skulle det vara omöjligt att utan personlig erfarenhet om förhållandena i länets vidt skilda delar veta, huru kontrollen utöfvades. Följden af förslagets stadgande om hvad som i afverkningsafseende vore förbjudet blefve lätt nog den, att den mindre skogsegaren, som ej hade råd att bekosta sig en skogshushållningsplan, i saknad af kännedom om skogens ålder och af farhåga att blifva antastad för skogsförödelse, icke skulle våga tillgodogöra sig afkomsten af sin skogsmark. Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställer också, huruvida det vore lämpligt, att alla dessa mål om ungskogs sköflande eller förödande hänskötes till länsstyrelserna, som redan förut äro öfverhopade af mångskiftande göromål. Hvad *exportafgiften* angår, vore det ej billigt att på en industri lägga en så tung börda. Af dessa skäl afstyrkes domänstyrelsens förslag.

XVI. Örebro län.

Landstinget: Mot lagstadgande derom, att ungskog skall uppdragas å afverkad mark, är intet att invända; äfven om det nu framlagda *lagförslaget* lemnar åtskilligt öfrigt att önska. En lämplig åldersgräns är svår att bestämma, och gränsen 40 år är för rikets södra del för hög. Några bestämmelser derom behöfvas ej heller, utan afverkningsrätten bör vara fri, med det förbehåll dock, att skogsegaren sörjer för återväxten inom viss tid. Man bör inskränka sig till en lag härom, och öfvervakandet af denna borde anförtros åt statens skogstjenstemän. (Kommunalnämnden och kronobetjeningen äro alldeles olämpliga för den nu föreslagna kontrollen.)— Om den föreslagna *exportafgiften* icke

kunde sägas synnerligen betunga de värdefullare virkessortimenten, så blefve förhållandet mera ogynnsamt för de mindre värdefulla, der priset kunde sjunka under tredjedelen af de större dimensionernas värde. Större delen af det sågade virket inom landets vestra del och särskildt inom Örebro län exporteras icke direkt af skogsegaren, utan säljes till mellanhänder, och i så fall nedtryckes priset med exportafgiftens belopp, utan att i dessa fall skogsegaren blir berättigad till restitution för de åtgärder, som å hans skog vidtagits för återväxten. En afgift, lagd på den för export mogna skogen, skulle ej kunna skydda ungskogen mot öfverdrifven afverkning; i det afseendet skulle en afgäld å exporterad pappersved och pitprops bättre leda till målet, och en sådan afgäld kunde snarare ifrågasättas än en afgift å exporterade trävaror af mogen eller till och med öfvermogen skog.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser, att lagstiftningen bör ingripa för åstadkommande af en bättre vård å enskildes skogar, men hyser tvekan, huruvida domänstyrelsens förslag äro lämpliga. Någon bestämd åldersgräns torde svårigen kunna fastställas på grund af de vexlande förhållandena på olika orter. Några bestämmelser härom behöfvas ej heller: afverkningen bör vara fri, med vilkor att vederbörande sörjer för skogens återväxt. Kommunalnämnden är ej lämplig för tillsynen; bättre är då, att staten anlitar sina egna organ, jägeristat och kronobetjening. Förslaget om *exportafgift* och dess användning är beaktansvärdt, då ansenliga belopp derigenom skulle vinnas, utan att trävaruexporten allt för hårdt behöfde betungas. Emot landstinget anmärkes, att för det virke, som säljes för vidare förädling och förarbetadt utföres, någon exportafgift ej är föreslagen. För det virke åter, som utan vidare förarbetning exporteras, bör väl exportören genom rätt att på skogsegare transportera sitt bevis om erlagd exportafgift kunna vinna ersättning för sin utgift utan att därför beräkna afdrag vid virkets inköp. Förslaget förordas härutinnan, ehuru svårigheter nog torde möta vid dess genomförande.

XVII. Vestmanlands län.

Landstinget: Lagförslaget innebär en inskränkning i den enskildes rätt, som ej bör komma i fråga, med mindre synnerlig fara för mera allmän skogssköffing är för handen, hvilket icke kan sägas vara fallet i länet; lagförslaget bör därför, synnerligast som många svårigheter skulle uppstå vid lagens tillämpning, tills vidare lemnas utan afseende. —

Deremot är förslaget om *exportafgift* förtjent af uppmärksamhet, då derigenom skulle anskaffas behöfliga och betydande medel för den enskilda skogsvården, att användas enligt de af domänstyrelsen föreslagna grunder.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande hyser ingen tvekan om lagstiftarens rätt att ingripa i den enskildes frihet att använda sin skog, när helst sådant visar sig vara, i anseende till missbruk, af nöden. Men domänstyrelsens *lagförslag* är icke lyckligt med afseende på kontrollen öfver den enskilde samt möjligheten af lagens tillämpning. Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som i förbigående anmärker, att förslaget lemnar städernas skogar alldeles oberörda, och meddelar ett fall, der »verklig skogssköfving» förekommit å stads område, anser kommunalnämnden ej lämplig för utöfvande af kontrollen, som borde anförtros åt jägeristaten och kronobetjeningen. Lagen skulle förhindra äfven ett rationellt och således berättigadt skogsbruk med kort omloppstid. Beträffande det föreslagna sättet att medelst *afgifter* trygga återväxten af afverkad skog, är intet att erinra deremot, förutsatt att afgifterna verkligen komma att direkt användas och verka för skogsvård.

XVIII. Kopparbergs län.

Landstinget: Något behof af en *lagstiftning* till ungskogens skydd finnes ej för länet, der ofantliga skogsvidder dels äro anslagna till kronoparker och under statens kontroll stående sockenallmänningar, dels tillhöra bolag som i sitt eget intresse nog sköta sin skog väl, så att dess förödelse förebygges och dess tillväxt i stället befordras; och en lag sådan som den af domänstyrelsen föreslagna vore i högsta grad betänklig därför, att den betoge egaren hans fria dispositionsrätt och dermed äfven mången gång förmågan att på i ekonomiskt hänseende bästa sätt tillgodogöra sig skogen. — Hvad *exportafgiften* angår, skulle den, då den erlades af en icke skogsegande exportör, drabba — i motsats till hvad domänstyrelsen håller före — denne utan någon som helst motsvarande fördel — och det vore en orättvisa. — Landstinget anser en lag tillräcklig, som endast ålägger skogsegaren att sörja för afverkad skogs återväxt.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser deremot en lagstiftning för den enskilda skogsvården vara för länet behöflig, då i allt fall, äfven om en ej obetydlig del af skogsarealen eges af kronan och bolag,

den ojemförligt större delen deraf är i enskildes ego och icke vårdas så väl, som sig bör. Men denna lagstiftning bör stanna vid föreskrifter om återväxten (med nödiga kontrollstadganden) hvaremot en lag, som går så långt som den af domänstyrelsen föreslagna uti inskränkning af den enskildes rätt, ej är, för länet, af behovet påkallad. Angående lämpligheten af en *exportafgift* delar Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej domänstyrelsens åsigt. En orättvisa skulle ligga deri, att denna afgift åsattes endast exporterade trävaror, men icke den skogstillgång, som användes för andra ändamål, såsom till kolning och för pappersmassa, ehuru detta senare sätt för skogens användning kan anses såsom mest skogsförödande, derjemte en oegentlighet att de företrädesvis träexporterande norra provinserna, deribland Dalarne, komme att lemna bidrag till skogsvården inom de södra och mellersta delarne af riket; om en sådan afgift skulle åsättas, vore det därför mera rättvist, att den inginge till en särskild fond för hvarje län. Då exporten från länet hufvudsakligen bedrivs af skogsegande bolag, som skulle få $\frac{1}{4}$ af sin exportafgift restituerad på grund af egna skogskulturarbeten, så blefve ej något afsevärdt belopp öfver för besörjande af återväxten på icke exporterande skogsegares skogar. På dessa grunder finner sig Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke kunna förorda en exportafgift.

XIX. Gefleborgs län.

Landstinget: Lagförslaget är i hufvudsak lyckligt, dock anmärkes, att begreppet »sköfving» icke är fullt definieradt, att inga bestämmelser rörande återväxten äro gifna, att stadgandet om kommunalnämnd och kronobetjening såsom kontrollerande icke är lämpligt, och att medlen till omkostnaderna för lagens handhavande icke äro tillförlitligt angifna. Men då det skydd, förslaget afser att lemna ungskogen, är grundadt på dess ålder och sålunda utgår från en åsigt, derom meningsskiljaktigheterna ej torde vara allt för stora, så uttalar sig landstinget för en lag, byggd på principiellt samma grunder som förslaget. — Beträffande *exportafgiften*, torde ingen kunna förneka det rättvisa uti, att de, som förbruka det värdefullaste af våra skogar, också böra afsätta något för vården af mark och skog; och det är hög tid, att en sådan förpligtelse inträder, ty i stort taget har hushållningen med de norrländska skogarne inskränkt sig till afverkning af lönande dimensioner utan tanke på uthållighet, markskydd eller förnygring. Anmärkningen, att den, som sköter sin skog väl, af den föreslagna afgiften drabbas lika med

den som sköter sin illa, bemötes dermed, att de, som göra något för sin skogsvård, nog också söka begagna sig af skogsvårdsfonden i den mån de äro dertill berättigade, och att de träexporterande skogsegarne nog skola tillse, att de ej göra mer för skogsvården, än att de hafva användning för den restituerade exportafgiften. Exportafgiften är lägre än från annat håll ifrågasatts, men då densamma ej bör användas att bilda fonder, bör man ej draga till sig mera medel, än som till en början kan användas. Att trämasse- och kolningsindustrien samt annan träförbrukning inom landet skulle gå fria från afgiften, är också befogadt. Trämasseindustrien, som anses väsentligen bidraga till höjandet af skogsvärdet, är jmförelsevis ung och bör ej hindras i sin utveckling, särskildt som den fått arbeta sig fram utan privilegier (i motsats till sågverksindustrien). Kolningsindustrien tillgodogör sig hufvudsakligen affall och död skog och befordrar, i stort sedt, skogens förnygring. Riktigt är också, att den exporterande ej får tillbaka mera utaf afgiften än som belöper sig på den råvara han tagit från egna skogar. Den öfriga delen deremot bör gå till en skogsvårdsfond för länet under Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förvaltning. Beträffande skogsvårdsfondens användning är intet taladt om åtgärder för underlättande af anskaffandet af godt skogsfrö; och angående hyggesrensningar och anslag till flottled borde bestämmelserna skärpas, så att i förra fallet afdrag gjordes för rensningsprodukternas värde, och i senare fallet minskning icke komme att ske i de kostnader, som timmerflottgodset borde bära. — På dessa skäl tillstyrker landstinget en lag på de af styrelsen för dess förslag framställda grunder och en exportafgift.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande: Af lagstiftning till den enskilda skogens skydd är nog en återväxtlag den mest följdriktiga, och mot dess billighet och rättvisa kan knappast något invändas. Önskligt hade visserligen varit, att denna grundsats i det nu föreliggande *lagförslaget* mera trädte i förgrunden. Men då den ej blifvit alldeles förbisedd, och då förslaget i en förmildrad form upptager den fridlysningsprincip, som ligger till grund för Gotlandslagen, samt öfvervakandet af lagen (liksom på Gotland) skulle öfverlemnas åt de kommunala myndigheterna, så är förslaget ej otjenligt till utgångspunkt för föreskrifter till den enskilda skogsvårdens främjande. Mot en *exportafgift*, om den skulle ingå till en allmän skogsvårdsfond, skulle kunna invändas, att det blefve de hufvudsakligen träexporterande norra länen, som till största delen finge betala omkostnaderna i öfriga orter, och det kunde också sättas i fråga, om ej trämasseindustrien, som använder mest yngre skog, borde påläggas en afgift, hvarigenom inkomster till skogsvårds-

fonden sålunda skulle kunna påräknas äfven från något sydligare orter, hvarigenom kanske också den tilltänkta exportafgiften på trävaror kunde nedsättas. En på lämpligt sätt afpassad och ordnad exportafgift saknar ej fog, men de föreslagna bestämmelserna angående de influtna medlens förvaltning och användning kunna nog ej oväsentligen förenklas.

XX. Vesternorrlands län.

Landstinget: Växtligheten är ej blott i länets olika delar utan äfven i till hvarandra närbelägna trakter högst väsentligt olika, beroende på olika jordmån och markens kuperade beskaffenhet; därför är, för länet, en åldersgräns ej lämplig, hvarför landstinget afstyrker *lagförslaget* och anser sig ej för närvarande kunna eller böra yttra sig om *exportafgiften*. Samma landsting (1895) antog för sin del ett förslag till skogslag för länet, som landstinget sedermera öfverlemnadt till Kongl. Maj:t med anhållan, att Kongl. Maj:t ville för Riksdagen framlägga förslag till förordning om åtgärder till skogens skydd inom länet i hufvudsaklig öfverensstämmelse med landstingets förslag. I detta förslag är dimensionen bestämmande för afverkningsrätten.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande: *Lagförslaget* utmärker sig hufvudsakligen derigenom, att det lägger trädens ålder till grund för afverkningsrätten, och erkännas måste, att åldersbegränsningar i princip äro rigtiga, enär fröbarheten och skogsbeståndens behof af fred under deras lifligaste tillväxt sålunda tillgodoses. För odlade skogar, hvilkas ålder man känner, äro de äfven fullt praktiska, men för Norrlands ofantliga skogar, der träd af alla åldrar äro sammanblandade, torde de i allmänhet ej vara användbara, ty man kan ej begära, att skogsegaren skall genom borring undersöka åldern af alla träd, som han ämnar afverka; och det är ej möjligt att, genom att hugga och räkna årsringarne på ett eller annat träd, bestämma skogens ålder. Dessutom lider lagförslaget af åtskilliga brister i detaljer. Deraf framgår ej, huruvida i ungskog af föreskrifven ålder endast de träd, som uppnått den ifrågasvarande åldern, skulle få afverkas, eller om yngre träd skulle få uttagas; och om det senare är meningen, så saknas bestämmelser om *huru många* träd som skola hafva nått den stadgade åldern innan hela skogen blir afverkningsbar. Vidare saknas föreskrifter om huruvida kalhuggning af skogar, som uppnått den föreskrifna åldern, får ske med eller utan kvarlemnande af fröträd, och ej heller finnes närmare angifvet hvad som menas med »hyggesrensning», ett uttryck som så mycket

mer tarfvar en närmare bestämning, som den individuella uppfattningen derunder lätt kan rubricera en hejdlös sköfving. Derjemte kan ifrågasättas, huruvida kommunalnämnden och kronobetjente äro kompetente att taga hand om skogens vård; dertill äro skogsingeniörer mest lämpliga. För öfrigt kan nog kommunalnämnden ej emot sin vilja åläggas att utan ersättning åtaga sig dessa göromål, och förslaget nämner ej något om, hvem som skall hålla uppsigt öfver kommunalnämndsledamöternas egna skogar, hvilka kunna vara ganska betydliga. — Hvad beträffar den föreslagna *exportafgiften*, så skulle en så hög afgift som 10 öre pr kubikmeter (50 öre pr standard) medföra följder, som ej alls motsvarade, utan tvärtom motarbetade det med afgiften afsedda ändamålet. Tillgodogörandet af de sämre och mindre träden är nemligen förenadt med så stora ekonomiska svårigheter, att de nätt och jemt lemna ersättning för det på dem bekostade arbetet. Och om dessa kostnader ökades med den föreslagna exportafgiften, så blefve mångenstädes dessa träds uttagande ur skogarne en ren omöjlighet. Från skogarne skulle alltså de bästa träden, hvilka lemna det dyra prima virket, komma att uttagas, under det att de som lemna billig fransk qvinta och utskott, d. v. s. torra, undertryckta och skadade träd, skulle få kvarstå, ehuru just dessa borde framför andra borttagas; och att detta icke blefve förenligt med en god skogsvård, är sjelfklart. Dessutom skulle den föreslagna exportafgiften sannolikt äfven medföra en annan olägenhet. Den ojemnhet i tillgodogörandet af landets skogar, som för närvarande gör sig gällande, och som yttrar sig deruti, att vissa trakter, der lättare kommunikationer möjliggöra transport, kalhuggas och sköflas, under det att mera aflägsna och mycket stora områden icke finna afsättning för användbara träd, som derifrån borde uttagas, skulle i ännu högre grad blifva märkbar, då den ifrågasatta exportafgiften ytterligare försvårade tillgodogörandet af dessa aflägsna skogar. Hvad angår exportafgiftens inflytande på sjelfva trävaruindustrien, är det antagligt, att den för de mindre lyckligt lottade exportörerna kan blifva mycket betungande, hvilket framgår deraf, att bolag finnas, som med en skeppning af 3- å 4,000 standards i medeltal icke förtjena mera (i medeltal) än 9- å 12,000 kronor. Möjligen skulle den också komma att medföra ett prisfall å skog, enär köpförmågan hos sågverksegaren genom de förminskade inkomsterna måste aftaga. Härvid är också att anmärka, att den skogsegare, som ej sjelf är exportör, ej skulle kunna få någon ersättning för de arbeten, som han för skogsvården utfört, samt att exportafgiften skulle blifva

synnerligen orättvis mot alla mindre sågverksegare, hvilka använda endast köptimmer: de skulle icke få ersättning i förbättringen af skogsmark, då de icke ega någon sådan. Oaktadt dessa principiella betänkligheter, skulle likväl Kongl. Maj:ts befallningshafvande vilja förorda en exportafgift å oarbetade, sågade och tillhuggna trävaror, om denna afgift ej bestämdes högre än till 5 öre pr kubikmeter, och om den finge användas — i stället för till de ändamål, som domänstyrelsen föreslagit — till aflöning åt skogsingenjörer, hvilka finge till åliggande att gratis förrätta nödiga utsyningar och andra förrättningar, för hvilka kostnaden enligt domänstyrelsens (och landstingets särskilda) förslag skulle drabba skogsegaren, samt att undervisa vårt lands befolkning i rationel och praktisk skogsvård. Men hänsyn till en exportafgifts inverkan på tillgodogörandet af den sämre skogen kunde visserligen dess lämplighet, såsom förut framhållits, ifrågasättas, men om genom en för hela riket gällande lag angående åtgärder till förekommande af förödelse å ungskog exporten af växtliga småträäd blefve förminskad, så måste efterfrågan för export af de oväxtliga och skadade småträden blifva större, hvarigenom äfven dessa skulle komma att kunna bära den nu föreslagna *lägre* exportafgiften. Genom exportafgiften skulle emellertid ej inflyta större belopp, än att det, fördeladt på Sveriges skogsegare, skulle komma att för en hvar af dem blifva en sådan obetydlighet, att dermed knappast något af värde skulle kunna uträttas. En rationel skogsvård kan först *då* komma allmänt till stånd, när befolkningen fått lära sig, hvad som i en skog bör afverkas och hvad som bör lemnas kvar och huru skogsmarken skall skötas för att bibehållas vid sin största produktionsförmåga. Derfor blir undervisningen, ehuru den kommer att kosta mycket mindre än de af domänstyrelsen föreslagna skogsodlingarne, betydligt värdefullare både för den enskilde och landet. — Till sist yttrar sig Kongl. Maj:ts befallningshafvande om landstingets förslag till skogslag och förordar en lagstiftning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med detsamma.

XXI. Jemtlands län.

Landstinget afstyrker *lagförslaget*: Grundtanken i detsamma, att lagen ej bör hindra skogsegaren att afverka gröfre skog och skog af smärre dimensioner, som saknar förmåga af vidare utveckling, har goda skäl för sig, under förutsättning att lagens bestämmelser blifva sådana, att skogsegaren kan utan svårighet bedöma, att de icke öfverskridas,

och att lagen blir klar, fullt effektiv och ej går längre, än behovet verkligen påkallar. Men dessa förutsättningar har icke lagförslaget, om man tager i betraktande skogsförhållandena inom länet. Mot § 1 anmärkes, att, då det område, på hvilket den afverkning, som föranleder ett afverkningsförbud, egt eller eger rum, icke till omfattningen blifvit närmare bestämdt, en skogsegare genom ett sådant lagstadgande kan blifva utsatt för afverkningsförbud, äfven om afverkningen skett på en i förhållande till hans öfriga skogsmark obetydlig trakt samt å den öfriga skogsmarken finnes väl vårdad skog, tillräcklig ej blott för hemmanets framtida behof, utan äfven för afsalu. I så fall får han ej ens å sin öfriga skog för afsalu tillgodogöra sig fullmogna och utväxta träd, som kunna taga skada, om de kvarstå oafverkade. Om skogsegaren före lagens trädande i kraft sålt afverkningsrätten till en del af sin skog och afverkningsrättsinnehafvaren vill enligt sitt kontrakt tillgodogöra sig sin skog, men dervid träder lagens bestämmelser för nära, kan hemmansegaren, som träffas af ett genom afverkningen framkalladt förbud, drabbas af ett hårdt slag, som det ej stått i hans magt att afvärja. Och omvänt kan en afverkningsrättsinnehafvare tillskyndas förlust derigenom, att hemmansegaren föröder skog å annan del af sitt område eller, därför att innehafvaren utaf afverkningsrätten möjligen å någon mindre trakt afverkat äfven någon ungskog, utverkar ett förbud mot vidare huggning å de sålda skogsmarkerna, som ej häfves förr än afverkningstiden gått till ända, och härigenom skulle uppstå missnöje, tvister och förvecklingar. Lagförslagets skydd för ungskogen är också svagt, enär under den tid, som åtgår, innan ett förbud kan blifva utfärdadt, skogen kan hinna nedhuggas på betydande områden. Landstinget påpekar det obestämda i uttrycket: »sköflad eller förödd», och framhåller, att, om hvarje afverkning för andra än de i § 2 omförmälda ändamål skulle kunna medföra förbud för hela hemmanets återstående skogstillgång, lagförslaget går längre än nödigt är, helst gränsen mellan ungskog och icke ungskog ej är så lätt att utrona, som domänstyrelsen anser (genom fällning af ett eller annat träd och räkning af årsringarne), i det att äfven inom en ganska begränsad trakt trädens dimensioner i förhållande till deras ålder kunna vara högst olika. Landstinget har samma anmärkning, som i flera af de föregående utlåtandena gjorts mot bestämmelsen om rätt till afverkning i beteshage, att detta stadgande skulle lemna en god utväg att kringgå lagen, liksom tillåtelsen att verkställa hjälpvallring kan missbrukas. De sätt, lagen anvisar en skogsegare att få ett meddeladt förbud återkalladt, äro ej klart uttryckta, och bestäm-

melserna härom hade bort gifvas en bestämdare form. Hvarken kommunalnämnden eller kronobetjeningen har sakkunskap, tid eller intresse nog för att, utan godtgörelse, kunna rätt öfvervaka lagens efterlefnad. Kostnaden för en af skogstjensteman med gode män verkställd undersökning skulle kunna stiga till stora belopp, och landstinget, som, i händelse af bristande tillgång hos vederbörande, skulle få vidkännas dessa kostnader, kunde sålunda komma att för den enskilda skogsvården få utgifter, hvars årliga belopp ej kan på förhand beräknas. Till sist anför landstinget, att lagstiftningen i detta hänseende bör vaxla efter förhållandena på olika orter, och att, hvad länet beträffar, en dimensionslag, som ej lägger för stora hinder i vägen för afverkning af ungskog för odling m. m., är nödig. Jemväl *exportafgiften* afstyrker landstinget och frågar, om det finnes, från det allmännas synpunkt sedt, fullt berättigande i att pålägga en af landets viktigaste industrigrenar en sådan afgift. Man bör dock ej förbise, att träexportörerna, genom hvilkas verksamhet träprisen så väsentligen ökats, derigenom beredt både staten och de enskilde stora fördelar. Om från lagstiftningens sida någon åtgärd skall företagas till förekommande af skogstillgångens sjunkande eller minskning af markens produktionsförmåga, så bör den rättas ej mot exportören, som ju endast söker afyttra den redan afbrukade varan till högsta möjliga pris, utan mot *den*, som gjort sig skyldig till skogsförödelse; och vanskligt är att afgöra, om domänstyrelsen har rätt i sitt antagande, att exportafgiften i sista hand skulle träffa skogsegaren. Om så skulle blifva fallet, blefve emellertid exportafgiften af mycket tvifvelaktigt värde för den icke träexporterande skogsegaren. Ty då träexporterande skogsegare skulle ega att återfå $\frac{1}{4}$ af beloppet, utan att något nämnes om det förhållande, i hvilket det af honom å egna skogar afverkade virket skulle stå till hela mängden af det utaf honom exporterade, samt de allra flesta träexportörer af någon betydighet ha egna skogar och de öfriga nog skulle skaffa sig sådana för att komma i åtnjutande af restitution, så blefve de medel, som skulle ingå till skogsfonden och sålunda komme de ej exporterande skogsegarne till godo, så små, att de ej räckte till stort mera än till omkostnaderna för skogsvårdsnämnderna och deras staber af extra jägmästare, arbetsförmän m. fl. Gifvet är också, att de restituerade afgifterna komme att användas till förbättring af exportörens egna skogar och ej för hans arrendeskogar. Domänstyrelsens åsigt, att trämasseindustrien icke bör drabbas af exportafgiften, utan frågan derom lemnas öppen, delar ej landstinget, då i allmänhet trämassefabrikationen är mera gifvande än t. ex. sågverksrörelsen och derjemte

förbrukar en stor myckenhet af just det småvirke, som borde skyddas. Att äfven afverkning för kolning, som kan bedrifvas så, att växtliga skogar sköflas, skulle lemnas i fred och hela bördan af att bereda medel för skogsvårdsändamål läggas på exporten af trävaror, är ej billigt. Exportafgifterna borde användas till fördel för just det län, der afverkningen skett, och ej, såsom enligt domänstyrelsens förslag, det ena länet få bidraga till skogsvården i ett annat län, der kanske exporten varit mindre.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande anmärker mot *lagförslaget*, att, med afseende å kommunernas och länsmansdistriktens storlek i länet, hvarken kommunalnämnden eller kronobetjeningen skulle kunna fullgöra sin öfvervakningsskyldighet; att lagen sannolikt skulle föranleda till ökning af de redan nu ständigt förekommande tvisterna mellan jordegare och innehafvare utaf afverkningsrätt och till talrika försök att i obehöriga syften utverka afverkningsförbud, helst den, som gjorde anmälan om öfverdrifven afverkning, icke, om hans anmälan ej ledde till förbud, finge betala synekostnaderna, utan dessa skulle betalas af landstingsmedel; att härigenom den årliga kostnaden för syneförrättningar skulle blifva ganska känbar för länet, som redan nu är betungadt af en dryg landstingsskatt; att, såsom landstinget anmärkt, det i många fall skulle blifva svårt att afgöra, om ej ett större antal träd i en för afverkning afsedd trakt möjligen befunne sig under åldersgränsen och att det vid större afverkningar skulle blifva omöjligt att undvika afverkning af minderåriga träd, samt att saknaden af bestämmelser rörande den relativa omfattning, hvartill ett skogshygge kan få ega rum utan att föranleda förbud, eller den utsträckning, som skall gifvas åt förbudet, skulle, särskildt för länet, der till ett mantal ofta höra flera tusen hektar skogsmark, leda till osäkerhet i lagtillämpningen. På dessa grunder afstyrker Kongl. Maj:ts befallningshafvande *lagförslaget*. Förslaget om bildande af en fond för den enskilda skogsvårdens understödjande skulle leda till föga gagn för länet, der förhållandena ej medgifva ett intensivt skogsbruk, och der allt jemt varit vanligt, att jordegaren, der han ej sjelf idkar trävarurörelse, utarrenderar sin skog, hvarefter hvarken jordegaren eller arrendatorn anse sig hafva något synnerligt intresse i skogens vård. Kongl. Maj:ts befallningshafvande kan ej heller underkänna landstingets skäl mot exportafgiften och är därför tveksam inför frågan om lämpligheten af att pålägga trävarurörelsen en sådan beskattning.

XXII. Vesterbottens län

(utlåtande ej afgifvits beträffande lagförslaget).

Landstinget: Förslaget om *exportafgift* bör mottagas med största varsamhet, ty här föreligger ingenting mindre, än att ett skatteföremål uppsökts för att ytterligare påläggas en afgift, beträffande hvilken ingen garanti finnes, att den, om något står öfrigt sedan förvaltningskostnaderna frånräknats, skall komma dem till del, som erlagt densamma. Ordnanandet af denna angelägenhet bör inskränkas till hvarje län för sig och ej omfatta hela landet, der skogstillgången, dess återväxt m. m. äro så olika. Utan tvifvel skulle förvaltningskostnaderna i väsentlig mån äfventyra de fördelar, som utgöra förslagets hufvudsyfte. Landstinget kan ej fatta annat, än att trämassefabrikationen, som ej beröres af förslaget, skulle komma att gynnas på sågverksrörelsens och andra trävaruexportartiklars bekostnad. Då någon grund för anvisandet af anslag ur den allmänna skogsvårdsfonden ej angifves, så skulle den skattdragande afhändas all rätt att i någon mån få bestämma öfver fördelningen af de medel, som af honom uttagits; och ensamt detta är ett skäl för afstyrkande af förslaget. Om, hvad länet angår, der gällande särskilda stadganden för skogshushållningen efterleivas, äro de fullt betryggande för skogens framtida bestånd, och den bättre skogsvården kan för närmaste framtiden öfverlemnas åt den enskilde skogsägaren. Anser sig icke böra tillstyrka förslaget om exportafgift.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande afstyrker förslaget på de af landstinget anförda skäl.

XXIII. Norrbottens län

(utlåtande ej afgifvits angående lagförslaget).

Landstinget: Då enligt domänstyrelsens förslag de genom exportafgiften åstadkomna medel skulle användas för bevarande af ungsbogen och befordrande af återväxten inom riket med undantag af Gotlands, Vesterbottens och Norrbottens län samt Särna socken, samt sålunda ej komma länet till godo, och då härtill kommer, att de enskilde skogsägarna inom länet redan nu på grund af gällande förordningar äro underkastade utsyningsafgifter, så bör redan på grund häraf någon exportafgift från länet ej kunna komma i fråga. Men äfven andra skäl

finnas. Bekant är, att i skogarne kvarlemnas ett stort antal äldre och sämre träd, som väl skulle kunna användas till försågning, ehuru de lemna en mindre god vara, men som förekomma under sådana förhållanden, att omkostnaderna för deras uttagande skulle blifva för stora. Om nu dessa kostnader skulle ökas genom en exportafgift, så blefve ej blott dessa träds uttagande ur skogarne en ren omöjlighet, utan äfven brandskadade och torra träd, som lemna billigt qvinta och utskott och som i öfverflöd förekomma i Norrbottens skogar, skulle få kvarstå och göra ännu mycket mera skogsmark och trädkapital improduktiva, ehuru just dessa träd företrädesvis böra uttagas. Sådana träd finnas i länet i så stor myckenhet, att det ej är tänkbart, att de skulle kunna förbrukas för andra industrier än sågverksrörelsen; därför skulle en exportafgift för länet verka i alldeles motsatt riktning mot den dermed afsedda. Priset för virke från Norrbotten är i marknaden lägre än å virke från det öfriga Sverige, under det arbetskostnaderna och frakterna äro högre; och då härtill kommer utsyningsafgiften, så befinner sig den norrbottniske träexportören redan förut i sämre läge än hans konkurrenter i det öfriga landet; hvarför det vore obilligt, att han skulle få erlægga en afgift till gagn för det öfriga riket, men till ingen nytta för länet. Största delen af länets skogar äro kronoparker och allmänningar, hvilka måste anses, såsom stående under domänstyrelsens vård, blifva rationellt skötta; men äfven dessa skulle få vidkännas afgiften, ty en sådan skulle, såsom domänstyrelsen själf säger, i sista hand drabba skogsegaren, i detta fall staten och kommunerna. Om förslaget skulle komma att utsträckas äfven till Norrbottens län, så anmärkes, att i ett så vidsträckt och glest befolkadt län de administrativa kostnaderna skulle blifva så stora, att ingenting blefve öfver. Emot den enda återstående möjligheten, att afgiften skulle utgå blott från de län, som komme i åtnjutande af de förmåner, den skulle medföra, ställa sig praktiska svårigheter.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande: Af domänstyrelsens motivering skulle man väntat, att dess förslag icke skulle omfattat de län, der speciallagar för skogarne äro i verksamhet. Emellertid synes det vara styrelsens mening, att förslaget skulle gälla hela riket, och denna omfattning är allt för stor. Af Norrbottens län utgöras 6,5 millioner hektar af sådan skogsmark, der ordnad skogshushållning kan komma i fråga, och häraf tillhöra ungefär $\frac{2}{3}$ kronan. Om härtill läggas sockenallmänningar, hvilka äfven omfatta stora vidder, så blir den skogsmark, som står under skogsstatens omedelbara vård, högst betydande. Då härtill kommer, att inom länet gälla åtskilliga lagstadganden till skydd mot

öfverdrifven afverkning af enskildes skog, så synes häraf, att förhållandena inom länet ingalunda påkalla en lagstiftning i det föreslagna syftet. En sådan skulle också blifva i dubbel mening orättvis, ty å ena sidan skulle trävaruindustrien inom länet, som redan nu intar en ogynsam ställning, underkastas en beskattning, som ej är af länets behof påkallad, och å andra sidan skulle afgifter för virke, exporteradt från Norrbotten, komma att, då de ej tarfvades för skogskultur derstädes, användas, så att säga, till premiering af skogssköfving i de trakter af riket, som hittills motsatt sig all lagstiftning till skogarnes skydd, och från hvilka ingen exportafgift på länge vore att förvänta, då de enskildes skogar der äro förödda. — Exportafgifterna skulle till stor del uppslukas af förvaltningskostnaderna. Derför afstyrkes förslaget, och anhåller Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att, om afgiften skulle finnas nödig och nyttig för andra delar af riket, de trävaror, som utskeppas från Norrbottens län, måtte befrias från densamma.
